

MARTINLAAKSON KEHITYSKUVA

Kehityskuvaraportti nro 014200, 19.1.2015

Vantaan kaupunki / Maankäyttö, Kaupunkisuunnittelu

Sisällys

0. Johdanto	4
1. Lähtökohdat	6
1.1 Juuret	6
Maisemarakenne, luonto ja ympäristö	6
Kaupunkirakenteen kehitys - Miten on tultu vuoteen 2014?	7
Viime vuosien hankkeita	10
1.2 Martinlaakso tänään (fyysinen ympäristö)	13
Kaupunkikuva	13
Kulttuurihistorialliset arvot, rakennussuojelukohteet	17
Martinlaakson liikenteen nykytila	20
Viheralueet	22
1.3 Martinlaaksossa asutaan, opiskellaan ja tehdään töitä	25
Väestö	25
Työpaikat	25
Asuminen	25
Palvelut	27
1.4 Martsarin henki – Martsarilaiset (kokemuksellinen ympäristö)	29
Martinlaakson asumiskulttuuri	29
Haastattelumateriaalia	30
Osallistuminen 1	34
Paikan henki – Martinlaakson luonne	40
2. Martinlaakson kehittämisen tavoitteet	41
2.1 Mitä on ekologinen kaupunki?	41
2.2 Vihreä Martinlaakso – ulkotilojen kehityskuva	42
2.3 Eheä kaupunkikuva	48
Yleiset kaupunkikuvalliset periaatteet	48
Eheyttä täydennysrakentamisella	53
Kaavatalous	62
2.4 Sujuva ja turvallinen liikkuminen	65
Kehityskohteita	65
Joukkoliikenteen kehittäminen	71
Pysäköinnin kehittäminen	72
Esteettömyys	73
2.5 Elinvoimainen Martinlaakso	74
Virikkeellinen ja eloisa keskusta	75
Asumisen kehittäminen, asumisvaihtoehtoja	79
Palvelut	80
2.6 Asukkaiden oma kaupunki – asukkaiden kädenjälki	82
3. Tavoitteista totta – Visio	83
3.1 Yhteenveto kehittämisperiaatteista:	83
3.2 Viitesuunnitelma	85
3.3 Nähtäville, osallistuminen 2	88
3.4 Johtopäätöksiä	92
4. Liitteet	93

Esipuhe

Martinlaakso on asukkaidensa arvostama kaupunginosa, jossa ollaan erityisen tyytyväisiä alueen vehreyteen, hyviin ulkoilumahdollisuuksiin sekä liikenneyhteyksiin. Alueella asuu jo monia toisen polven martinlaaksolaisia. Ja martinlaaksolaiset tietävät kaiken formulasta!

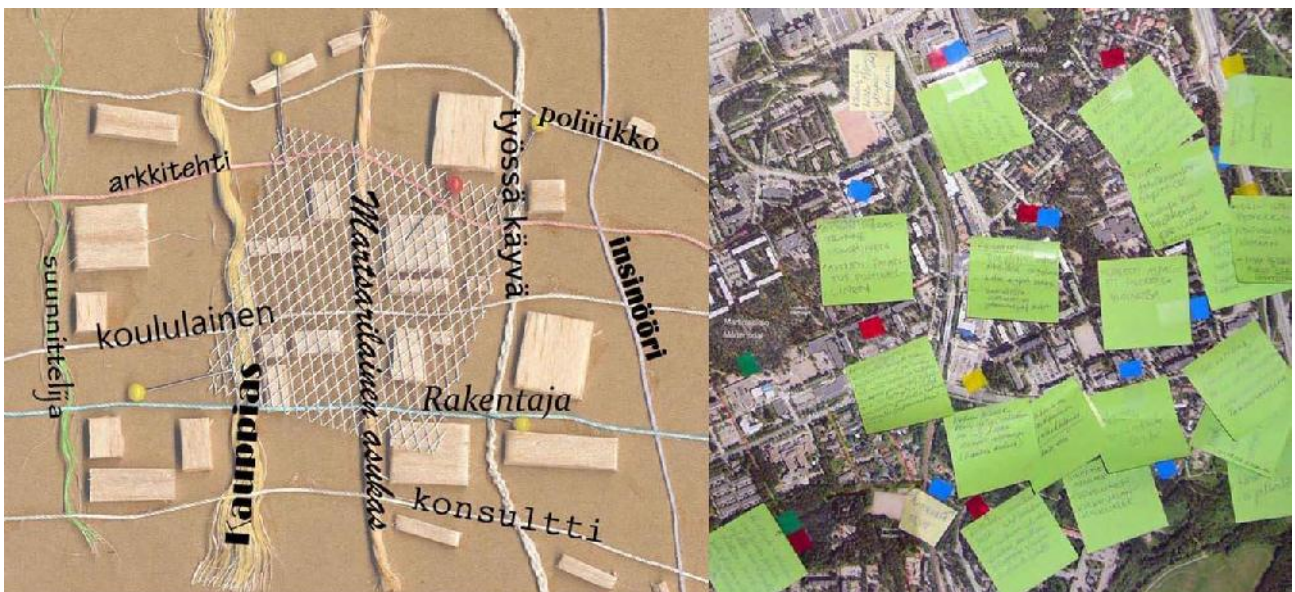
Martinlaakson taloja peruskorjataan ja alueen tyhjästä tai väljästi rakennetut tontit kiinnostavat. Haluamme Vantaan kaupunkisuunnittelussa varmistaa, että vireillä olevat hankkeet toteutuessaan vahvistavat alueen parhaita piirteitä ja lisäävät ihmisten viihtyisyyttä omassa kotiympäristössään. Siksi olemme yhdessä martinlaaksolaisten kanssa tehneet alueelle kehityskuva, jossa alueen tulevalle kehitykselle luodaan kehityslinjat ja suunnitteluperiaatteet. Olemme saaneet valtavasti ideoita ja pyrkineet siirtämään paikallistuntemusta kehityskuvaan.

Martinlaakson kehitys seuraa uutta urbaania ajattelua: halutaan asua keskustoissa, joista pääsee sekä viheralueille että muihin kaupunkimaisiin keskustoihin ja joissa on hyvät palvelut. Tämä näkökulma on myös mukana Vantaan strategiassa ja haluamme kehittää keskustoistamme kiinnostavia, monipuolisia ja asukkaidensa arvostamia kaupunkikeskustoja. Lisäksi raideyhteydet, viheralueiden viisas suunnittelu ja yhteisten kaupunkitilojen vahvistaminen tekevät ympäristöstä kestävä kehityksen mukaista.

Kehityskuvan näkökulma on yleispiirteinen ja toimii asemakaavoituksen lähtökohtana. Tarvittaessa eri näkökulmista tehdään tarkempia selvityksiä ja suunnitelmia. Hyvä yhteistyö asukkaiden ja muiden tahojen kanssa jatkuu!

Vantaalla 19.1.2015

Kaupunkisuunnittelija Tarja Kaine

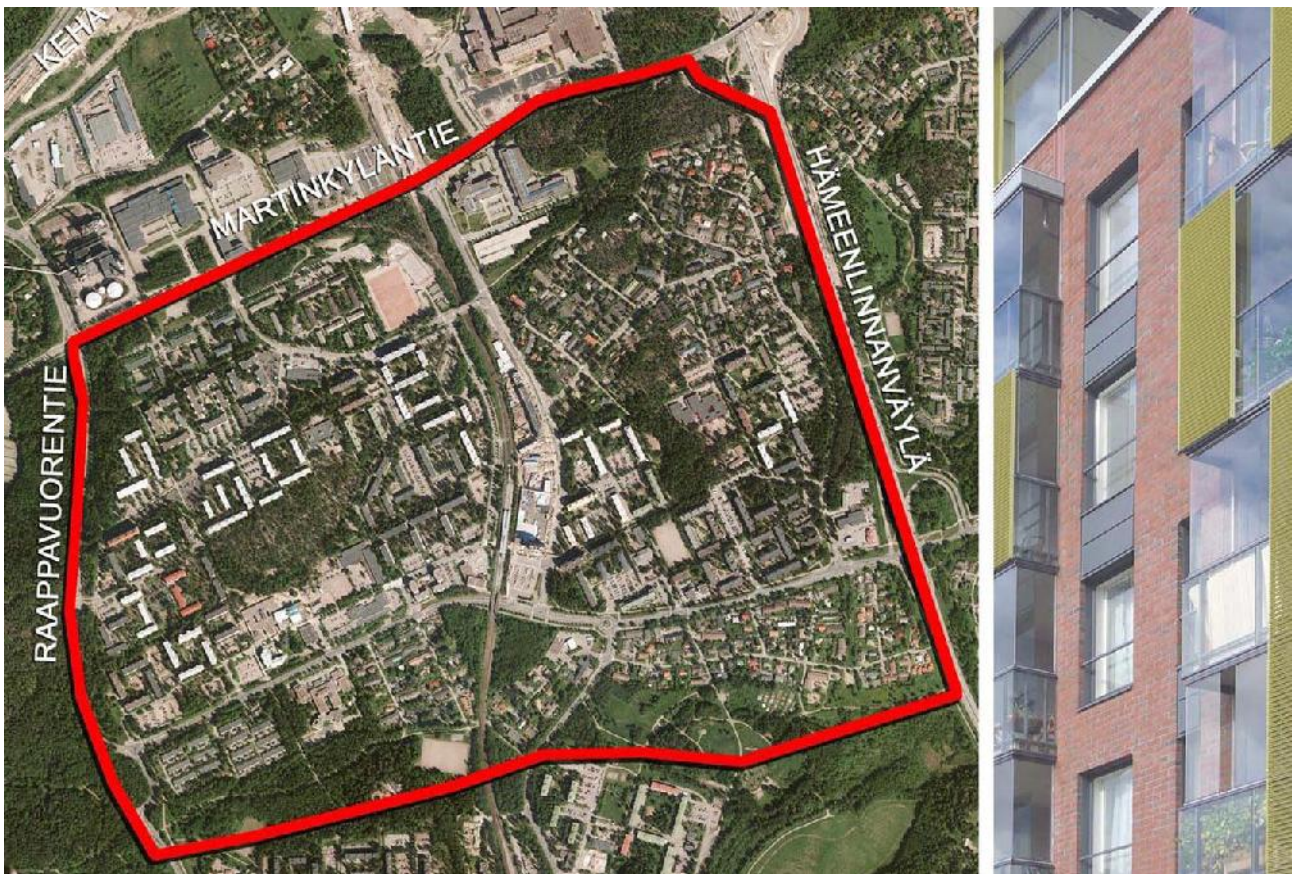
0. Johdanto

Martinlaakso sijaitsee Luoteis-Vantaalla ja kuuluu samannimiseen palvelualueeseen. Martinlaakso rajautuu pohjoisesta Kehä III:en, idästä Hämeenlinnanväylään ja etelästä se erottuu Kaivokselan ja Myllypuron alueesta Jokiuomanpuiston ja Viherpuiston muodostamalla vihervyöhykkeellä. Lännessä Martinlaakson alue päättyy Raappavuorentiehen. Pohjoisin osa Martinlaaksoa (Martinkyläntien pohjoispuoli) on yritysalue, jossa sijaitsee kaksi Vantaan teollista rakennusperintökohdetta Sannomala ja Martinlaakson lämpövoimala (Vantaan energia).

Kehityskuvan tarkastelualue rajautuu pohjoisessa Martinkyläntiehen ja etelässä viheralueisiin. Idässä alue rajoittuu Hämeenlinnanväylään ja lännessä Raappavuorentielle asti. Osittain tarkastelualue on laajempikin, esimerkiksi liikenteen, rakennusperinnön ja maisemallisten lähtökohtien osalta.

Martinlaakson keskustan kerrostaloalueen rakentaminen alkoi aluerakentamiskohteena vuonna 1968. Betonielementtirakenteiset asuinkerrostalot ovat 3 - 7 -kerroksisia, suorakulmaisia, tasakattoisia ja sijoitettu suurimmaksi osaksi Laajavuorentien suuntaiseen koordinaatistoon. Martinlaakson reunamilla sijaitsevat pientaloalueet ovat vehreitä ja viihtyisiä. Kaupunginosassa oli 1990-luvulla kehityshanke, jolloin betonielementtirakennuksia ja lähiympäristöä korjattiin ja julkisivuja uusittiin. Alun perin yhtenäisesti rakennettu alue on nyt monimuotoinen, koska alueella on kokeiltu erilaisia korjaustapoja. Martinlaakson kaupunkikuvallinen pääpaino keskittyy tällä hetkellä radan varteen ja uuden punatiilisen keskuksen ympärille. Arvokasta Martinlaaksossa on myös sen väljä rakenne ja vihreä ympäristö.

Martinlaaksossa on melko kattavat palvelut. Alueelle ovat sijoittuneet mm. konserttitalo Martinus, kirjasto, terveysasema ja kauppaoppilaitos sekä lukuisia yrityksiä. Kaupallisista palveluista tärkein on juuri valmistunut uusi aseman kauppakeskus.

Kuva 3. sijainti

Martinlaakson kehityskuva - mikä se on?

Kehityskuvassa tutkitaan muun muassa keskusta-alueen kehittämistä, alueen imagoa, täydennysrakentamisen alueita, maisemaa, liikenneasioita ja ekologisuutta. Kehityskuva tehdään Martinlaaksoilaisille asukkaille, yrittäjille, alueella asioiville ja työskenteleville sekä kokonaisvaltaisen keskustan kehittämisen tueksi. Kehityskuva ohjaa uutta rakentamista viitteellisesti ja määrittää yleispiirteiset reunaehdot meneillään oleville ja tulevaisuudessa laadittavilla asemakaavamuutoksille.

Kehityskuvatyön tavoitteena on määrittää periaatteet kaupunginosan kehittämiseksi. Kehityskuva ohjaa uutta rakentamista viitteellisesti ja määrittää yleispiirteiset reunaehdot meneillään oleville ja tulevaisuudessa laadittavilla asemakaavamuutoksille. Martinlaaksoa halutaan kehittää elinvoimaisena, omaleimaisena ja viihtyisänä keskustana ja kaupunginosana. Kehityskuvassa tutkitaan muun muassa keskusta-alueen kehittämistä, alueen imagoa, täydennysrakentamisen alueita, maisemaa, liikenneasioita ja palveluita. Martinlaakson imagoon kiinnitetään huomiota. Pohditaan, halutaanko imagoa muuttaa, parantaa vai pitää ennallaan. Mietitään mitkä ovat Martinlaakson vahvuudet. Miksi siellä halutaan tai ei haluta asua. Martinlaaksoa halutaan kehittää elinvoimaisena, omaleimaisena ja viihtyisänä keskustana ja kaupunginosana, jonne halutaan muuttaa ja jossa halutaan käydä.

Kehityskuvan rakenne koostuu kolmesta osasta: lähtökohdista, kehittämisen tavoitteista ja tavoitteista totta –osiosta. Lähtökohdat-osassa kuvataan Martinlaakson juuria eli miten on tultu vuoteen 2014 sekä nykytilannetta, paikan henkeä ja asukasnäkökulmaa. Kehittämisen tavoitteissa on painotettu yhteisöllisyyttä, toiminnallisuutta, erilaista kestävä kehitystä sekä kaupunkikuvallisia tekoja. Suunnittelussa pyritään ekologisesti monipuolisen ympäristön muotoutumiseen. Hulevesien luonnonmukainen käsittely toteutetaan kaupungin hulevesiohjelman mukaisesti. Yhteisöllisyyttä pyritään luomaan suunnittelun keinoin tavoitteena elävä kaupunkikeskusta, jossa asutaan, tehdään töitä ja vietetään vapaa-aikaa. Tavoitteista totta –osassa kuvataan miten kehityskuvaa ”toteutetaan” konkreettisissa hankkeissa. Alueen kehittämisen eri lähtökohdista on esitetty periaatteet. Annetaan myös esimerkkejä toivotusta laatusostasta ja referenssikuvia onnistuneista kohteista

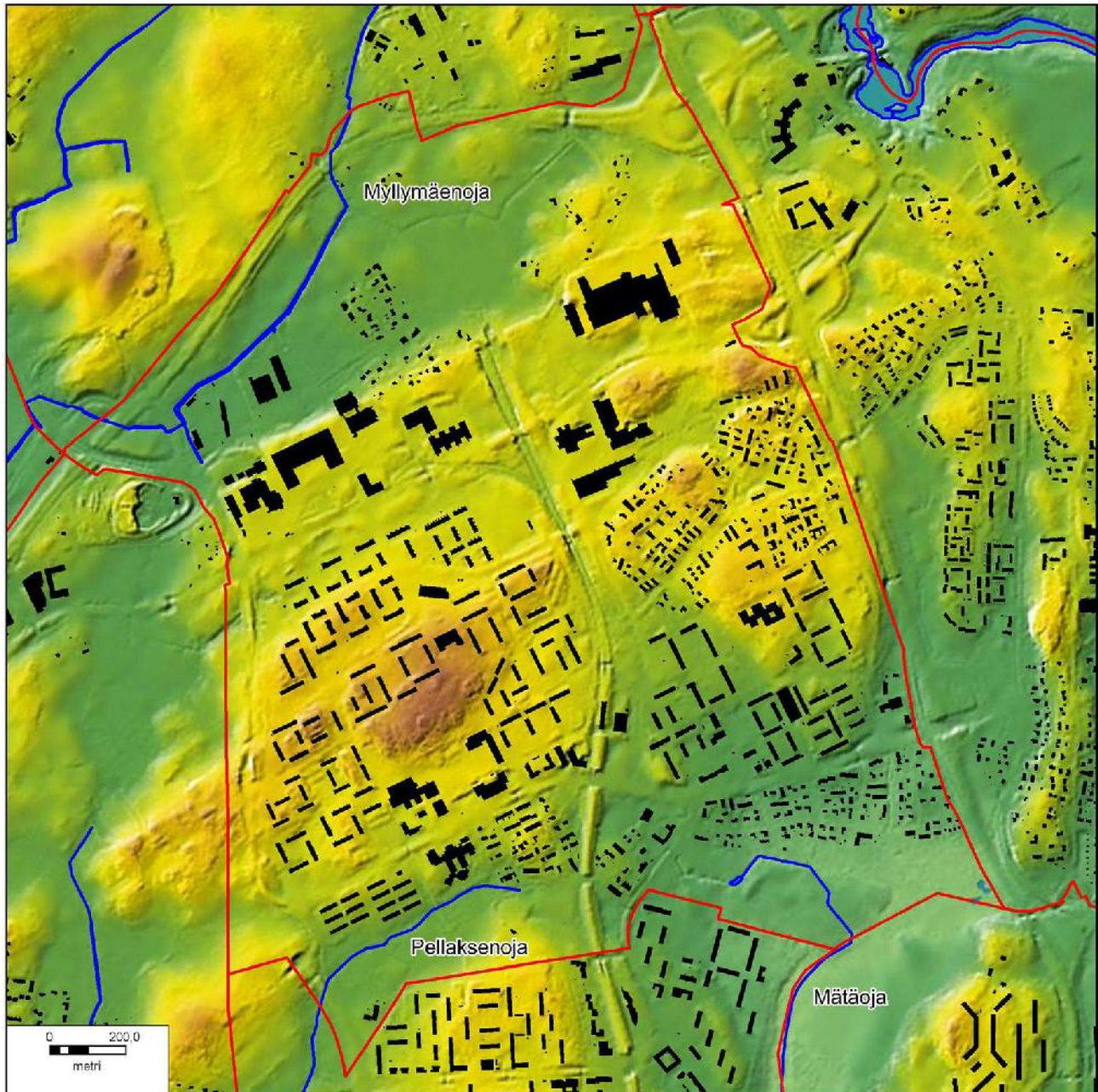
Kuva 4. Kehityskuvan rakenne

1. Lähtökohdat

1.1 Juuret

Maisemarakenne, luonto ja ympäristö

Maisemarakenne ja maiseman historialliset ominaispiirteet

Kuva 5. maisemarakenne

Martinlaakson kaupunginosan keskellä kohoaa lounaasta koilliseen suuntautuneiden osin moreenipeitteisten kallioselänteiden sarja, joista Laajavuori on suurin. Kaupunginosan pohjoisosassa on kallioperän murrokseen syntynyt savilaakso, joka on raivattu niityiksi ja sittemmin pelloiksi alkaen 1700-luvulta. Savilaaksoa on myös kaupunginosan länsipuolella Varistossa, ja nämä pellot ovat edelleen viljelyksessä. Kaakkoiskulmassa ja itäpuolella on Mätäojan laaksoon liittyvää savilaaksoa, joka on entistä peltoa. Kaupunginosan keskipaikkeilla on pienempi laakso, jossa Laajakorven kenttä on entisen pellon kohdalla.

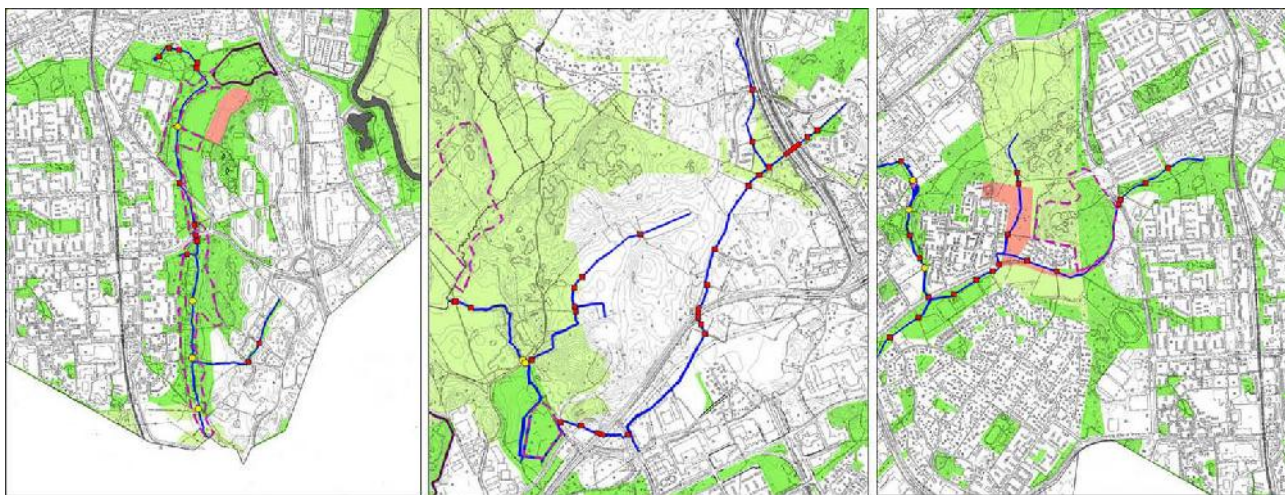
Martinlaakson selänteet ovat vedenjakajina Vantaanjoen, Pitkäjärven ja Helsingin Mätäjoen valuma-alueiden välillä. Laaksoissa virtaavat purot. Pohjoisosan läpi virtaa Myllymäenoja, joka on Van-

taan virtavesiselvityksessä tulkittu vesilain mukaiseksi puroksi. Eteläosan laaksossa vedenjakaja on radan kohdalla. Idässä vedet virtaavat Mätäjoaan ja lännessä taas Pellaksenojaan ja sitä kautta Pitkäjärveen. Suuri rantatie kulkee alueen pohjoisosassa.

Hulevedet

Hulevedet kerätään alueelta pääasiassa hulevesiviemäreissä, mutta myös avo-ojakuivatusratkaisuja löytyy. Martinlaakso kuuluu sekä Mätäjoen että Pitkäjärven valuma-alueisiin. Radan itäpuolinen osa kuuluu pääasiassa Mätäjoen valuma-alueeseen ja länsipuolinen osa Pitkäjärven valuma-alueeseen.

Martinlaakson kaakkoisosan hulevedet ohjataan Jokiuomanpuistoon, josta hulevedet päätyvät Mätäjoen kautta Helsingin puolelle Mätäjokeen, joka laskee mereen Laajalahdessa. Martinlaakson pohjoisosan hulevesistä osa ohjataan pohjoisosassa virtaavaan Myllymäenojaan ja osa Raappavuorilla virtaavaan Pellaksenojaan. Lounaisosan hulevedet ohjautuvat Viherpuistosta lähtevään Pellaksenojan toiseen haaraan. Sekä Myllymäenoja että Pellaksenoja laskevat lopulta Pitkäjärveen.

Kuva 6. Mätäjoja, Pellaksenoja ja Myllymäenoja

Kaupunkirakenteen kehitys - Miten on tultu vuoteen 2014?

Taustaa

Martinlaakson alue on osa vanhaa Martinkylän maarekisterikylää, josta myös nimi Martinlaakso on peräisin. Jo 1600-luvulla alueella on ollut kyläkeskus ja 5 kantatila. Historia näkyy myös katujen nimissä, kuten Kukintie ja Kukinkuja. Ne on pyritty säilyttämään muistona eräästä paikallisesta henkilöstä Göran Bondesta, jonka kerrotaan olleen rakennuttamassa hansakauppiaiden laivaa, kugia.

Vanhat kylät Myllymäki eli Kvarnbacka ja Martinkylä eli Mårtensby sijaitsivat pääosiltaan nykyisen Vantaanlaakson alueella. (Kts. Samuel Brotheruksen kartat Helsingin pitäjän Martinkylästä vuodelta 1699). Varhaisimmat tiedot Mårtensbystä löytyvät 1500-luvun alusta Räävelin (nk. Tallinna) porvareiden tilikirjoista. Myllymäen kyläpaikka sijaitsee Martinlaakson alueen koilliskulmassa lähellä Kehä III:n ja Hämeenlinnan väylän liittymää. lähellä sijaitsevat myös Mårtensbyn kalkkilouhokset. Nämä kaivannot liittyvät mahdollisesti Hämeenlinnan kaivoksen tai Vantaan ruukin ympäristöön tehdyihin malminetsintöihin.¹

Kylien kantatilat sijaitsivat alunperin Vantaanjoen mutkassa, Vantaankosken eteläpuolella pitkänä pohjois-eteläsuuntaisena vyöhykkeen. Kantatiloista Månsas on jakautunut Nedre ja Övre Månsaksen tiloihin. Näiden tilojen rakennuksia on Martinlaaksossa Isontammentien varressa. Tähän paikalle ne ovat rakentuneet luultavasti 1900-luvun alussa (ensimmäinen merkintä Pitäjän kartalla 1933). Uusimman inventointitiedon perusteella on arveltu, että Övre Månsasin vanha päärakennus

¹ Saltikoff et al. Helsingin seudun vanhat kaivokset ja louhokset

olisi rakennettu Isontammentie 4:n 1920-luvulla.² Tämä rakennus kuitenkin paloi vuonna 1980. Nedre Månsasin nykyinen päärakennus on vuodelta 1965 ja se sijaitsee Isontammentie 2:ssa. Nykyinen Övre Månsasin päärakennus on rakennusrekisterin mukaan vuodelta 1940.³

1960-luvulla kaupunkien hallitsematonta laajenemista alettiin hillitä. Pyrittiin tehokkaaseen rakentamiseen varsinaisilla kaupunkialueilla. Liikenneongelmia pyrittiin ratkomaan hajakesittämisen periaatteella, jossa rakentaminen ryhmiteltiin tietyn kokoisiin itsenäisiin yksikköihin. Alettiin kehittää aluerakentamissopimuksia, joilla myös kunnallistekniikan rakentamisvelvoitetta siirrettiin pois maalaiskunnalta. Samalla asuntorakentaminen alkoi painottua enemmän asuinkerrostaloihin. Aluerakentamisesta tuli merkittävä toteutusmuoto. Rakennetun ympäristön tavoitteeksi tuli kaupunkimaisuus, johon pyrittiin strukturalismin keinoin. Se edellytti erilaiset rakenteiden kuten sosiaalisten kontaktien, palveluiden, teknisten järjestelmien ja liikenteen verkostojen huomioon ottamista. Tavoitteeksi tuli sekoittuneen kaupunkirakenteen muodostaminen. Uskottiin, että kompaktikaupunki olisi myös kontaktikaupunki.

Kuva 7. Martinlaakson "alkupamaus", Kuva 8. Ensimmäisiä rakennuksia

Varsinaista Martinlaakson kaupunginosaa alettiin rakentaa 1960-luvun lopulla. Syksyllä 1967 Salpa Oy, Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy ja Rakennustoimisto Jussi Ketola sekä muut maanomistajat solmivat Helsingin maalaiskunnan kanssa aluerakentamissopimuksen. Kunnanvaltuusto hyväksyi asemakaavaehdotuksen 25.3.1968 ja kunnallistekniset työt päästiin aloittamaan poikkeusluvin. Kaava vahvistettiin vasta 1973 ja sitä oli muunneltu välissä joiltain osin. Suurin muutos oli ratalinjauksen siirtäminen aiottua idemmäksi. Alun perin ratalinjaus oli suunniteltu Martinkeskukselle ja sieltä maanalaisena yhteytenä Laajavuoren alueen alitse. Suurin osa Martinlaaksoa rakennettiin siis poikkeusluvin. Kaavoituksen periaatteena oli luonnonläheisyys. Puita kaadettiin ainoastaan niiltä paikoilta mihin rakennettiin. Pihoille jätettiin puita ja suurimpia siirtolohkareita, mikä teki niistä hyvin luonnonmukaisia. Tonttitehokkuudet olivat keskimäärin $e=0,75$. Perustettiin Martinlaakson Huolto Oy, jolle koko alueen huolto keskitettiin. Se korvasi vanhan isännöitsijä- ja talonmiesjärjestelmän. Aluerakentajana Salpa Oy vaikutti myös esimerkiksi Martinlaakson uimahallin rakentamiseen. Se lahjoitti osan rakentamiskustannuksista ja oli myös sen rakennuttaja.

1970-luku oli Vantaalla hyvin kiihkeän väestönkasvun aikaa. Aluekeskuksia kehitettiin monipuolisemmiksi ja muutenkin suunnittelussa siirryttiin pienten askelten täydentävään ja korjaavaan suunnittelutapaan. Erityisesti keskustojen alueita pyrittiin tiivistämään rakentamisella. Myös palveluita tuli alueelle. Martinkeskus avattiin 1970. Rakennettiin myös kouluja ja oppilaitoksia, uimahalli ja nuorisotalo. Lahden ja Tuusulan moottoritiet valmistuivat 1973. Kiihtyvä autoistuminen alkoi tuoda esiin omat ongelmansa, joten myös joukkoliikenteeseen alettiin satsata. Monikeskuksisen kunnan sisäisen liikenteen tärkeyteen alettiin kiinnittää huomiota. Martinlaakson radan suunnittelu alkoi 1960-luvun lopulla ja rata valmistui 1975. Joukkoliikennekokeilu johti lopulta Vantaan Liikenne Oy:n perustamiseen. Syöttöliikenteen järjestäminen busseilla rautatieasemille otettiin esiin.

² Eskola, Vantaan vanhan rakennuskannan inventointi "Vaari", 2013.

³ Vuosiluvut Vampatista

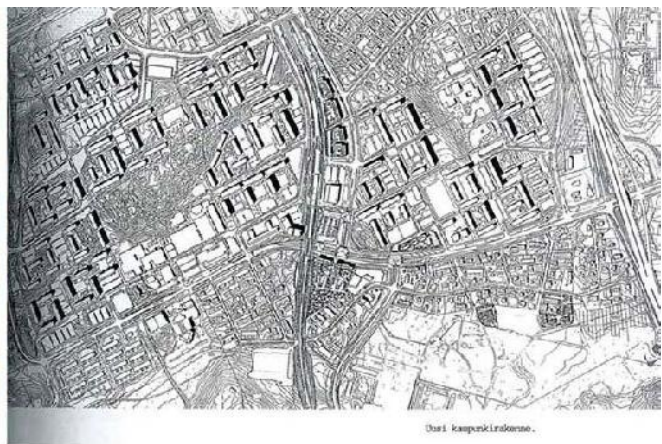
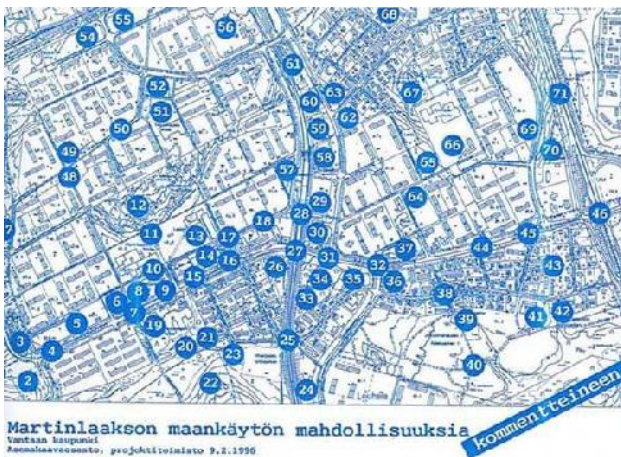
Martinlaakso oli osa suurempaa nauhakaupunki-suunnitelmaa, joka alkoi Helsingin puolelta Haagaasta. Suunnitelma perustui junarataan, jonka piti jatkaa Petikkoon saakka. Suunnitelmat eivät kuitenkaan toteutuneet kokonaisuudessaan muun muassa lentomelun takia. Martinlaakson pohjoisosassa sijaitseva Vantaankosken juna-asema valmistui vasta vuonna 1991.

80-luvulla vaikutti postmodernismi suunnitteluihanne, joka pyrki tuomaan esteettiset arvot takaisin suunnitteluun. Vantaallakin suunnittelu painottui pirstoutuneen kaupunkirakenteen eheyttämiseen. Asuntoalueet tuli suunnitella tukemaan olemassa olevaa kaupunki- ja palvelurakennetta. Vanhat omakotialueet olivat usein kaupunkikivallisesti hajanaisia ja koostuivat lähinnä tyypitaloista.

1990-luvun kehityshanke

1990-luvulla kaupunki jaettiin viiteen palvelualueeseen, joille kaupunginvaltuusto nimesi aluetoimikunnat. Aluetoimikunta toimii asukkaiden ja heitä edustavien järjestöjen linkkinä kaupungin päättäjiin. Vantaata haluttiin kehittää verkostomaisina omaleimaisina yhdyskuntina. Vuonna 2000 voimaan tulleen uuden maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on hyvän elinympäristön ja yhdyskuntien kestävän kehityksen edistäminen sekä avoimen ja vuorovaikutteisen suunnittelukulttuurin vahvistaminen.

1990-luvun puolivälissä aloitettiin Martinlaakson kehityshanke, joka liittyi valtion asuntorahaston lähiökehitysprojektiin. Asuinalueiden kehitysprojektin ASKE:n yhtenä projektialueena oli Martinlaakso. Sen tavoitteena oli parantaa peruskorjausvaiheessa olevien yhdyskuntien elinoloja. Martinlaakson alueellinen kehittämistoimikunta oli perustettu 1993. Kehityshankkeen tavoitteita ja tarpeita olivat määrittelemässä kaupungin virkamiehien lisäksi asukkaat, yritykset ja huoltoyhtiöt. Laadittiin Martinlaakson oma kehityskuva - Kylän ääni -raportti 1995. Tämän jälkeen tehtiin selvitys maankäytön mahdollisuuksista, joka oli pohjana myös myöhemmälle keskustasuunnitelmalle. Selvitys käsitti kartoituksen Martinlaakson lisärakentamis- ja ympäristön parantamismahdollisuuksista ja esiin nousseista ideoista. Raportista pyydettiin palautetta, jonka perusteella kohteille annettiin arvioitu toteuttamislukku kiireellisyyden ja tarpeellisuuden mukaan.

Kuva 9. Kehityshankkeen raportin kuvia

Selvityksen ja mielipiteiden perusteella tärkeimmiksi hankkeiksi osoittautuivat rautatieaseman ja bussiterminaalien parantaminen sekä Martintorin aikaansaaminen Martinkeskuksen eteen. Muita tärkeitä hankkeita olivat muun muassa vanhusten palvelutalo, Kivivuorentien risteys, Martinkeskus, Laajaniityntie, aseman liikekeskus ja Jokuomanpuiston parannustyö.

Lisärakentamisen yksi tavoite oli aikaansaada uudempi rakennuskerrostuma 60- ja 70-lukujen lähiörakentamisen jälkeen. Tarkoitus oli erottaa uusi rakentaminen keltatiilisenä. Tämä näkyi muun muassa Martinus-salin julkisivussa. Vuosina 1995-1999 alueen ilme uusiutui, kun taloyhtiöt korjasivat edullisten perusparannuslainojen avulla omia rakennuksia ja pihojaan ja kaupunki kunnosti katuja ja puistoja. Jokainen peruskorjauskohde tehtiin omana hankkeenaan ja eri kohteissa toteutettiin erilaisia korjaustapoja. ASKE:n alkumetreillä pohdittiin alueen suojelunäkökohtia, mutta suunnitelmissa päätettiin lähteä uudistuslinjalle. Martinlaakson kerrostaloalueiden uusi värikkäämpi ilme pastelli- ja luonnonsävyinen saatiin kehityshankkeen aikana. Asukkaille kesällä 2013 tehty nettikysely osoitti, että muun muassa tästä syystä alue koetaan viihtyisänä (katso kohta 1.4).

Kuvat 10-13. Kehityshankkeen aikana peruskorjattuja asuinkerrostaloja

Aseman seudun parantamista

2000-luvulla kaupunkisuunnittelu on ollut enemmän visioiden, arvojen ja strategioiden kehittelyä kaavojen laatimisen sijaan. Hierarkiasta on siirrytty verkostomaiseen kaupunkirakenteeseen. Yleisenä tavoitteena pidetään olemassa olevien alueiden eheyttämistä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävässä kehityksen hengessä. Keskustojen lähialueille alettiin sijoittaa matalaa ja tiivistä asuntorakentamista.

Viime vuosina on keskitytty Martinlaakson asemanseudun kohentamiseen. Marsalkan asuinkerrostalot valmistuivat 2007. Martinlaakson uusi ostari valmistui 2011. Sen yhteyteen sijoitettu 15-kerroksinen asuintorni muodostaa uuden keskuksen maamerkin. Kauppakeskuksen pohjoispuolelle muodostettiin 6-8-kerroksinen asuinkorttelikonaisuus "Martinmuuri", joka tarjoaa sekä vapaa-ahoitteisia asuntoja että senioriasumista hyvien liikenneyhteyksien ja palveluiden ääreltä. Aseman pohjoisen sisäänkäynnin yhteyteen, Ostarin ja Martinmuurin väliin, rakennettiin pieni kivetty Laajaniitynaukio. Syksyllä 2012 valmistunut kohde oli yksi Vantaan World Design Capital Helsinki 2012 -hankkeista. Aukiolle tuotiin design-kalusteita ja -ympäristörakenteita. Hankkeen tavoitteena on ollut toteuttaa asukkaille viihtyisä ulkotila korkealaatuisen arkkitehtuurin ja muotoilun keinoin.

Viime vuosien hankkeita

Marsalkka asuinkerrostalot

Tilaaaja: Apteekkien eläkekassa, Suunnittelija: Arkkitehdit Ingervo Oy
Suunnitteluajankohta: 2004, Toteutus: 2006-2007

Marsalkan asuinkerrostalot käsittävät yhteensä 126 asuntoa. Kerrostalot ovat Martinlaaksontielle päin kuusikerroksisia ja Laajaniityntielle päin kahdeksankerroksisia. Paikka on keskeinen ja kaupunkikuvallisesti merkittävä, joten julkisivujen arkkitehtuuriin on kiinnitetty erityistä huomiota. Kerrostalojen alakerrokset ovat vaaleaa savitiiltä ja yläosat vaaleaa rappausa.

Kuvat 14-15.

Martinlaakson Ostari

Tilaaaja: Citycon Oy, Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Petri Rouhiainen Oy

Suunnitteluajankohta: 2007-2010, Toteutus: 2011-2012

Martinlaakson aseman viereen noussut moderni arkkitehtuuri korostaa aluetta Martinlaakson keskuksena. Punatiilen käyttö julkisivuissa tekee alueen ilmeestä yhtenäisen. Uusi ostoskeskus Martinlaakson Ostari valmistui vuonna 2011. Se tarjoaa monipuoliset palvelut erinomaisten kulkuyhteyksien varrella sekä asukkaille että työmatkalaisille. Ostoskeskuksen yhteyteen on sijoitettu 140 liityntäpysäköintipaikkaa. Martinlaakson Ostarille on myönnetty ympäristösertifikaatti muun muassa rakennuksen energiatehokkuuden ansiosta. Ostarissa toimii tällä hetkellä lukuisia liikkeitä ja palveluita kuten kaksi päivittäistavara kauppa, ravintola, apteekki, pankki, hammaslääkäri, kuntosali, kukkakauppa ja kahviloita.

Rakennuksen yhteydessä oleva 15-kerroksinen asuintorni muodostaa uuden keskuksen maamerkin. Sen räystäslinja on muotoiltu veistoksellisesti, mikä antaa koko Martinlaaksolle uuden, omaan aikaamme sopivan silhuetin. Tornin moderneista asunnoista ja kattoterassilta avautuu huikeat näköalat ympäristöön.

Kuvat 16-18. Martinlaakson uusi ostari ja asuintorni

Martinmuurin asuinkortteli

Tilaaaja: SRV Westerlund Oy, Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Forma-Futura Oy

Suunnitteluajankohta: 2007-2010, Toteutus: 2011-2012

Kauppakeskuksen pohjoispuolelle suunniteltu asuinkorttelikokonaisuus sisältää sekä vapaarahoitteisia asuntoja että senioriasumista. Julkisivujen arkkitehtuurissa on pyritty yhtenäisyyteen, kuitenkin välttämällä yksitoikkoisuutta ja liiallista massiivisuutta. Kivivuorentien puoleista julkisivua on jaostettu erisävyyksillä punatiilipinnoilla ja elävöitetty ikkunoiden ja lasierkkereiden sommitelmalla.

Monissa asunnoissa on lasitettu parveke, joka aukeaa taloyhtiön omalle vehreälle sisäpihalle. Korttelin yhteinen piha-alue on suunniteltu yhtenäisesti ilman raja-aitoja ja suojattu ratamelua vastaan melusteella. Pysäköintilaitos on rakennettu osaksi asuinkorttelin rakennusryhmää, ikään kuin muuriin päätteeksi. Senioritalossa on panostettu myös yhteistiloihin.

Kuvat 19-20. Uutta asuinkerrostalorakentamista junaradan varrella (Martinmuuri)

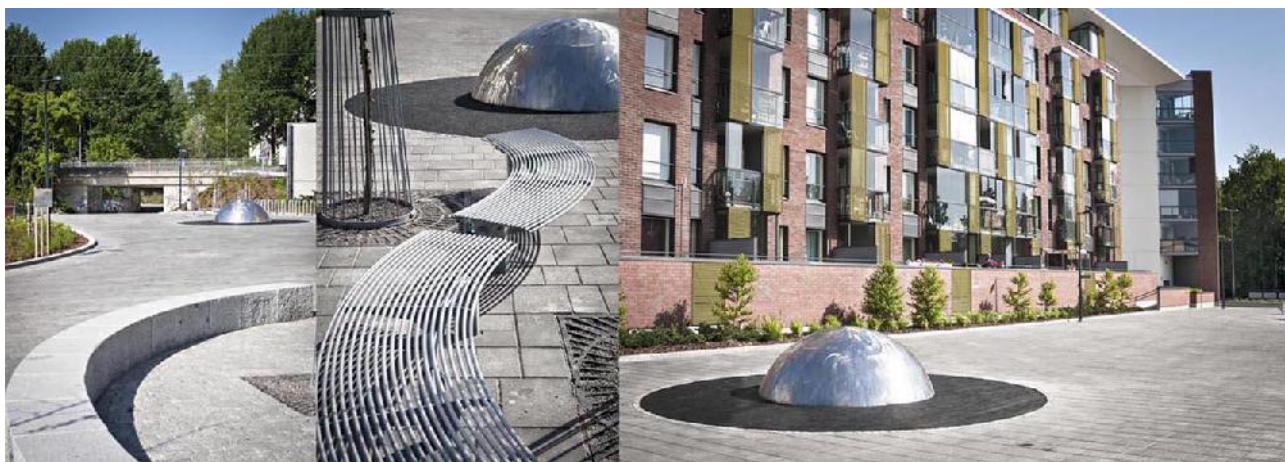
Laajaniitynaukio

Osoite: Kivivuorentie 6, Vantaa

Tilaaja: Vantaan kaupunki / Kuntatekniikan keskus, Suunnittelija: Ramboll Finland Oy

Suunnittelu: 2011, Toteutus: 2012-2013

Martinlaakson uuden ostoskeskuksen ja Martinmuurin asuinkorttelin väliin rakennettiin keskusta- aukio, joka oli yksi Vantaan World Design Capital 2012 -hankkeista. Sen suunnittelun tavoitteena on ollut luoda ympäröivään arkkitehtuuriin sopiva korkeatasoinen kaupunkitila, joka yhdistää alueen toiminnat toisiinsa. Aukio on monikäyttöinen - osin alueellista kevyttä liikennettä palveleva ja osin oleskeluun soveltuva. Alueen käyttäjien tarpeet kuten esteettömyys on huomioitu suunnittelussa. Pyöreä oleskelualue rakennetaan aurinkoisimmalle ja suojaisimmalle paikalle. Laajaniitynaukiolle sijoitetaan lisäksi kaarevia designpenkkejä oleskeluun, teosmainen Dome -leikkiväline ja istutuksia. Laajaniitynaukio toimii viheralueena Martinlaakson tiivistyvässä kaupunkirakenteessa, ja siitä syystä alueelle suunnitellaan runsasta kasvillisuutta. Istutukset myös suojaavat aukion toimintoja radan ja kadun melulta. Kasvilajikkeiksi on suunniteltu muun muassa kauniisti kukkivia pilvikirsikoita, tuohituomia, tuoksuvia pikkujasmikkeita sekä ikivihreitä okakuusia.

Kuvat 21-23.

Martinlaakson koulun laajennus

Martinlaakson koulu laajennus on toteutettu tilakeskuksen johdolla viime vuosina. Suunnittelussa pyrittiin pitäytymään olemassa olevan rakennuksen suunnittelukielessä. Pihalla huomioitiin muun muassa hulevesinäkökulmaa.

Kuvat 24-25.

1.2 Martinlaakso tänään (fyysinen ympäristö)

Kaupunkikuva

Kaupunkikuva alueella on kerrostalovaltainen. Rakennuskanta koostuu suureksi osaksi betonielementtirakenteisista lamellitaloista. Osalla asuinrakennuksista on ollut julkisivuremontti, jossa muun muassa julkisivun väritystä on muutettu raikkaammaksi. Martinlaakson reunamilla sijaitsevat pientaloalueet ovat vehreitä ja viihtyisiä. Martinlaakson kaupunkikuvallinen pääpaino keskittyy tällä hetkellä radan varteen ja uuden punatiilisen keskuksen ympärille. Arvokasta Martinlaaksossa on myös sen väljä rakenne ja vihreä ympäristö.

Kuvat 26-27.

Martinlaakson rakennuskanta koostuu pääosin 5-7-kerroksisia asuinkerrostaloista. Karttakuva kuitenkin havainnollistaa, että erityisesti kaupunginosan laitamilla on runsaasti 1-2-kerroksisia pientaloja. Dominoivin rakennusmassa on uuden ostarin yhteydessä sijaitseva 14-kerroksinen asuintorni. Tämän lisäksi alueelta löytyy myös joitain 8-kerroksisia asuinkerrostaloja. (katso kuva 36)

Martinlaakso on muutakin kuin betonia! Itse asiassa hyvin yleinen materiaali alueella on tiili. Tämän vuoksi myös uuden aseman seudun rakentamisen lähtökohtana oli punatiilinen keskustarakentaminen. Asuinkerrostalojen julkisivuissa on käytetty enimmäkseen rappausta ja kasettipintoja. Lopujen lopuksi varsinaista betonipintaa näkyy lähinnä siltojen ja alikulkujen rakenteissa. Martinlaakso saatetaan mielikuvissa nähdä harmaana, mutta tämä ei todellisuudessa pidä paikkaansa. Totta on, että osa katujen varsien rakennuksista on betonin harmaita, mutta esimerkiksi 60- ja 70-luvuilla rakennetut asuintalot ovat 90-luvun kehityshankkeen aikana saaneet vaaleita luonnonsävyjä ja pastellivärejä julkisivuihin. Vanhoilta pientaloalueilta löytyy runsaasti puna- ja keltatiilisiä rakennuksia. Julkisten rakennusten, erityisesti koulujen julkisivuja yhdistävät kirkkaat raikkaat perusvärit.

Martinlaakson nykytilannetta on analysoitu Kevin Lynchin teorian keinoin. Kartalla erottuvat erityyppiset alueet, maamerkit, reitit, solmukohdat, reunat ja tärkeimmät näkymälinjat. Kaupunkikuvallinen pääpaino keskittyy tällä hetkellä radan varteen ja uuden punatiilisen keskuksen ympärille. Luettava ja kuviteltavissa oleva fyysinen ympäristö auttaa orientoitumaan ympäristössä ja estää eksymästä. Ihmisillä on tapana muodostaa kognitiivisia karttoja mielessään löytääkseen tien kohteeseen. Arkkitehti Kevin Lynch on tutkinut aihetta laajasti. Kirjassaan "The Image of the City" hän tulkitsee kognitiivista teoriaa suunnittelun kielelle (Lynch 1990). Lynch esitti siinä luettavuuden (legibility) käsitteen. Se tarkoittaa sitä miten helposti ihminen pystyy muodostamaan kognitiivisen kartan tietystä paikasta mielessään. Kokeidensa kautta Lynch yritti selvittää, mitkä tekijät tekevät paikasta luettavamman ja helpomman orientoitua, sekä miten kaupunkia voi kuvata jollekulle, joka ei ole aikaisemmin käynyt siellä. Lynch sai selville, että ihmiset yrittävät mielessään yksinkertaistaa fyysistä ympäristöään ja järjestää sitä viiden elementin avulla; reunat, polut, alueet, solmukohdat ja maamerkit. Nämä elementit helpottavat ihmisen kykyä muodostaa kuva ympäristöstä.

'reuna'

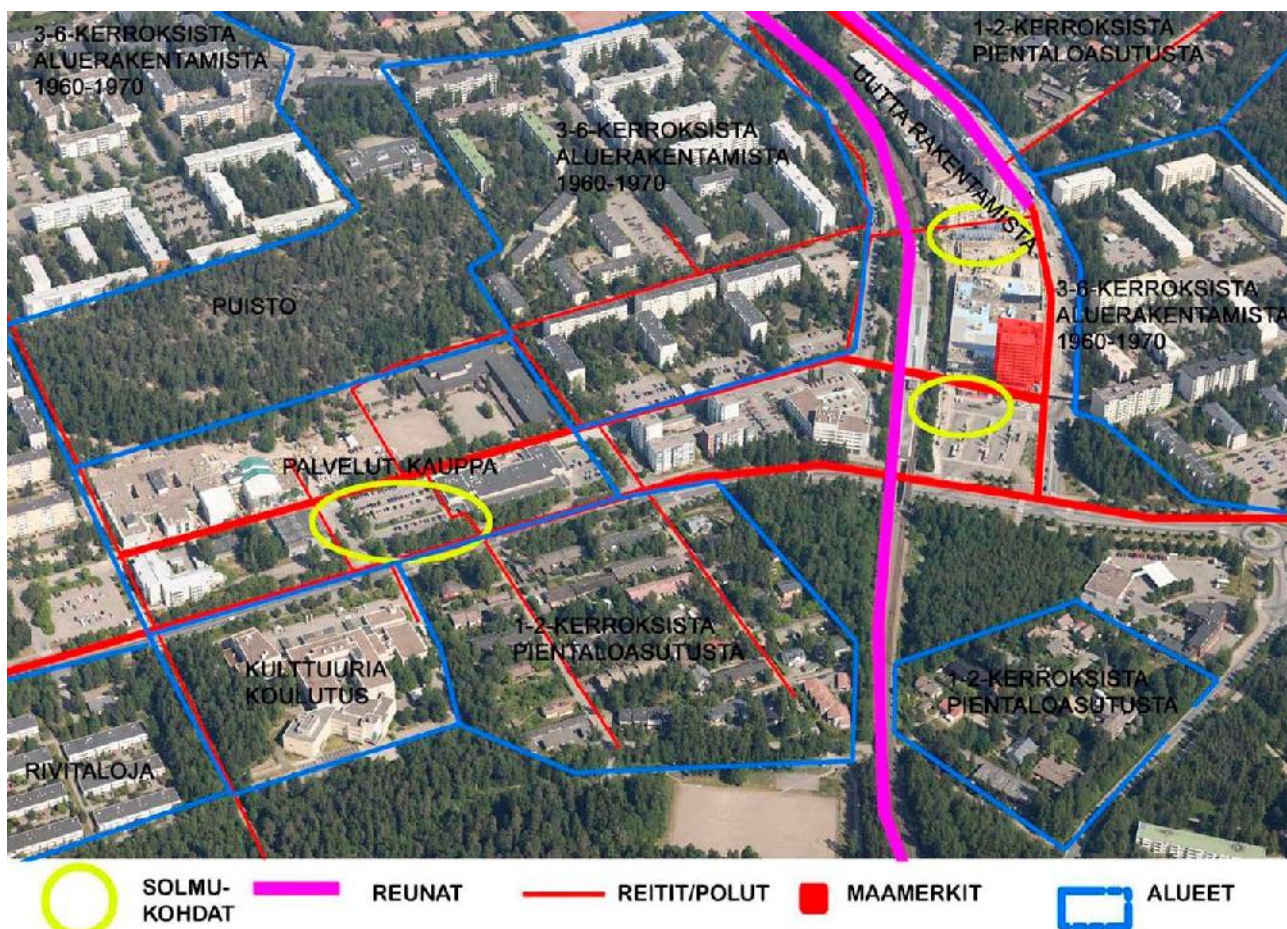
'maamerkki'

'polku'

'solmukohta'

'alue'

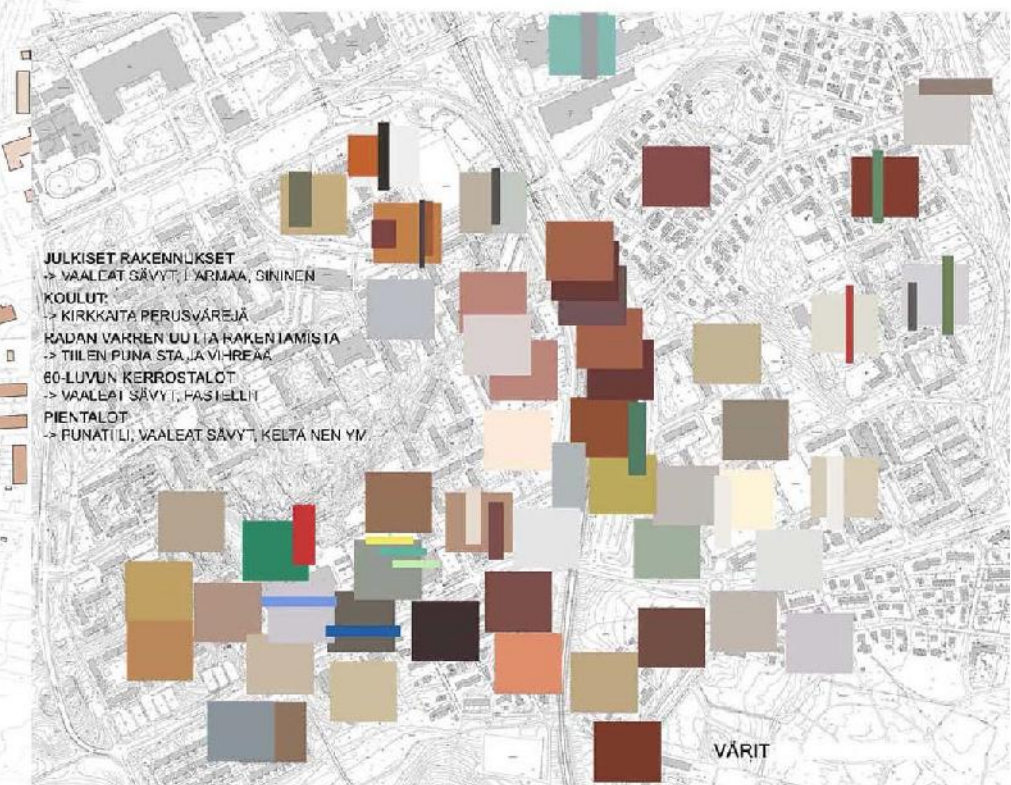
Kuvat 28-32. Kevin Lynchin viisi elementtiä

14

Kuva 35.

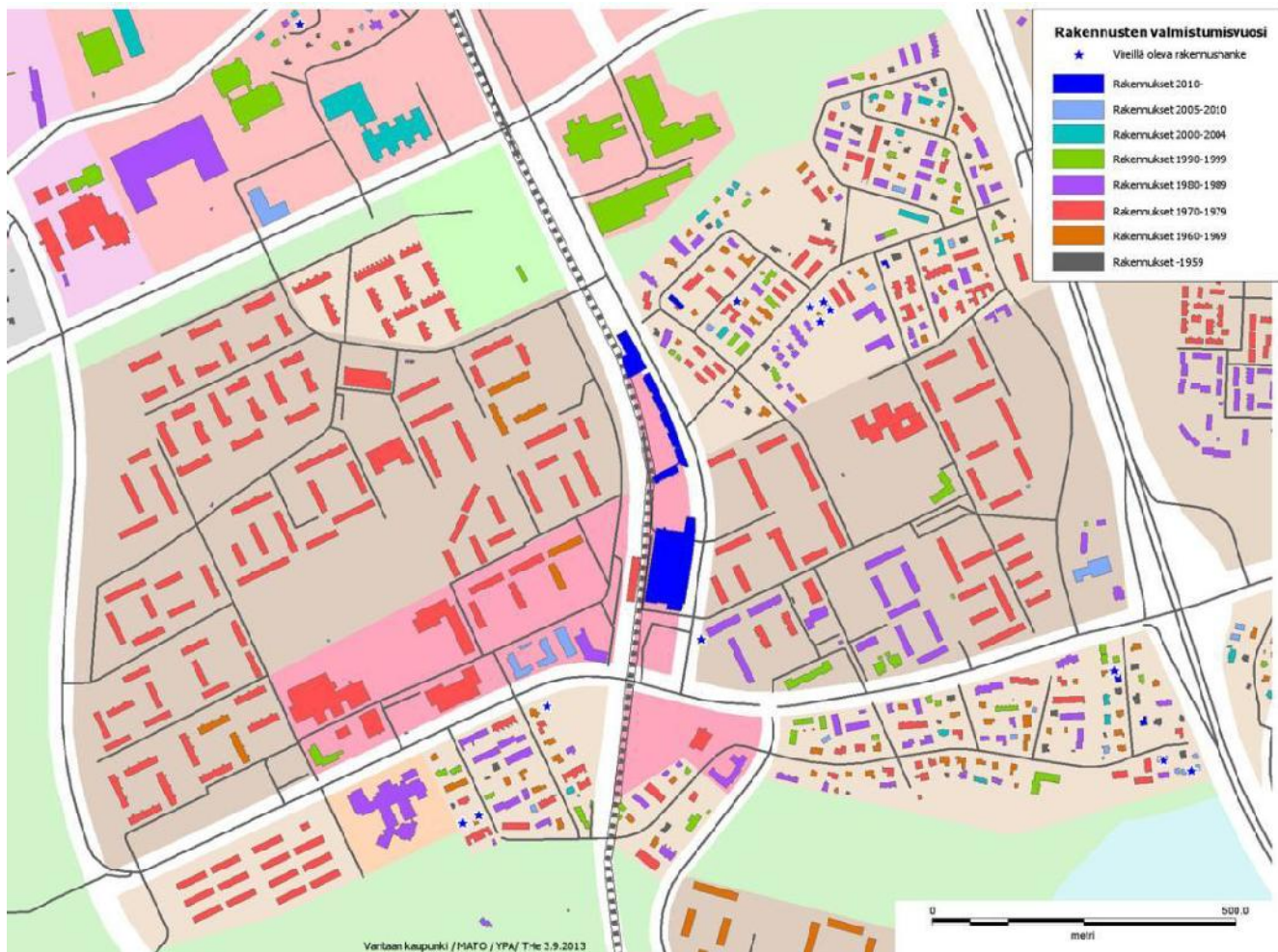
Kuva 36. Kerros-luvut, nykytilanne

Kuva 37. Martinlaakson rakennusmateriaaleja

Kuva 38. Martinlaakson värejä

Kulttuurihistorialliset arvot, rakennussuojelukohteet

Pääosa Martinlaakson rakennetusta kulttuuriympäristöstä on modernia, 1950-luvun puolivälin jälkeen rakennettua. Näin ollen rakennuskannan arvottaminen pitää suhteuttaa modernin yhteiskunnan kehitykseen, etenkin aluerakentamiseen, jonka kohteena Martinlaakso oli 1960-luvulta lähtien.

Kuva 39. Rakennuskanta valmistumisvuoden mukaan

Vantaalla modernia rakennuskulttuuria on inventoitu ja arvotettu vuonna 2002 valmistuneessa *Vantaan Moderni rakennuskulttuuri 1930-1979* -inventoinnissa. Inventoinnissa on käytetty kolmiportaista arvotusluokittelua (arvotusluokituksen mahdollisesti muuttuessa tulee kohteet arvottaa uuden luokituksen mukaan tapauskohtaisesti):

A1 –kohde: Kohde on Vantaan rakennusperinnön kannalta (tai maakunnallisesti, valtakunnallisesti tai kansainvälisesti) merkittävä. Tavoitteena on säilyttää kohde ja kunnostaa se alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen ja mahdollisesti palauttaen.

A2 –kohde: Kohde on lähiympäristön kannalta merkittävä. Tavoitteena on säilyttää kohde ja kunnostaa se alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen ja mahdollisesti palauttaen. Vähäiset muutokset kohteessa ovat mahdollisia.

B-kohteet ovat A-kohteita vähemmän merkittäviä, mutta niistäkin on olemassa inventointitietoa.

Aluerakentamisen päästyä käyntiin ja ensimmäisten asukkaiden saavuttua uusiin rakennuksiin 1969 Laajavuoren alueella, tuli palvelujen kehittäminen ajankohtaiseksi. Tärkeimmät julkiset rakennukset sijoitettiin Martinlaaksonpolun varteen. Martinkeskuksen kohdalle oli suunniteltu metroasema, joten se oli luonnollinen keskuksen paikka. Martinlaaksonpolun julkiset rakennukset muodostavat vielä tämän päivän Martinlaaksossa tyylillisesti yhtenäisen kokonaisuuden, jonka osia ovat Martinlaakson yhtenäiskoulu (inventointiluokitus A2 nostettu restauroinnin jälkeen A1:en),

Martinlaakson nuorisotalo (A2), Martinlaakson uimahalli (B) ja Martinkeskus (A2). Martinlaakson yhtenäiskoulusta ja nuorisotalosta on teetetty rakennushistorialliset selvitykset, joiden perusteella rakennusten kulttuurihistoriallista arvoa pohditaan maankäytön päätösten yhtydessä ja korjaus- ja muutostöimenpiteissä. Tarvittavat selvitykset kulttuurihistoriallisista arvoista tulisi täydentää myös Martinkeskuksen osalta.

Martinlaaksonpolun varressa sijaitsee myös Olavi Puusaaren vuonna 1971 rakennettu Laajavuoren ala-aste (luokitustunnus B), joka rakennusaikansa puolesta kuuluu edellä mainittuun kokonaisuuteen, mutta joka tyyllisesti kuitenkin poikkeaa muista. Rakennuksessa on todettu sisäilmaongelmia, eikä sen suojelulle ole ollut riittäviä perusteita.

Aluerakentamiseen liittyvien asuinrakennusten arkkitehtoninen yhteneväisyys on alueella hajonnut erilaisten korjausten yhteydessä. Alkuperäisen asemakaavan periaatteet voidaan kuitenkin yhä hahmottaa rakennusten sijoittelussa suurten pihojen ympärille.

Muita edellä mainitussa inventoinnissa huomioituja rakennuskultturikohteita Martinlaaksossa ovat:

Kivimäen pientaloalue, jossa 1970-luvulla rakennetut pientalot muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden (luokitustunnus B).

Martinlaakson tie 40 ja 42 rivitalot (luokitustunnus A2)

Yksittäisistä rakennuksista merkittävimpiä ovat:

Talot Helasuo ja Pihkala, Lintukallionkuja 3 ja 5, arkkitehti Juhani Kulo-vesi, rakennettu 1972 (A1).

As Oy Skyttä, Kukintie 8, arkkitehti Seppo Heinämäki, rakennettu 1973 (A2).

Martinlaakson alueen pohjoisosissa sijaitsevalla teollisuus vyöhykkeellä sijaitsee kaksi Vantaan kaupungin teollista rakennusperintökohdetta Sanomala ja Martinlaakson lämpövoimala (Vantaan energia). Sanomala on saanut teollisen rakennusperinnön inventoinnissa (Vantaan kaupunki 2006) luokitustunnuksen A1 ja lämpövoimala luokitustunnuksen A2.

Martinlaakson koulu kuuluu modernin rakennuskannan inventoinnissa (Vantaan moderni rakennuskulttuuri 1930-1979', 2002) luokkaan A1. Rakennuksesta on laadittu tarkempi rakennushistoriallinen selvitys ja sitä on äskettäin laajennettu. Koulu on aikansa esimerkki peruskoulurakentamisesta. Viereinen uimahallirakennus on luokkaa B.

Kuvat 40-42. Martinus-konserttitalo/ uimahalli/ vanha nuorisotila

Kuvat 43-44. rautatieasema/ bussiasema

Kuva 45.

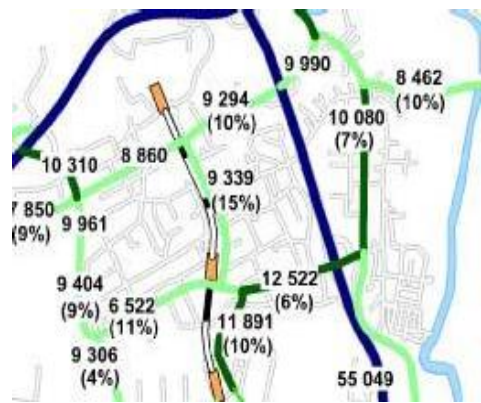
Martinlaakson liikenteen nykytila

Liikenneverkko

Martinlaakson liikenneverkko on järjestetty pääosin ulkosityöttöisesti niin, että katuverkon sisäpuoli on rauhoitettu autoliikenteeltä. Katuverkko on jäsennelty pääkatuihin, kokoojakatuihin ja tonttikatuihin. Martinlaakson reunustamat pääkadut ovat Martinlaaksontie, Raappavuorentie, Kivivuorentie ja Martinkyläntie. Pää- ja kokoojakaduilla nopeusrajoitukset ovat pääosin 40–60 km/h ja tonttikaduilla 30–40 km/h.

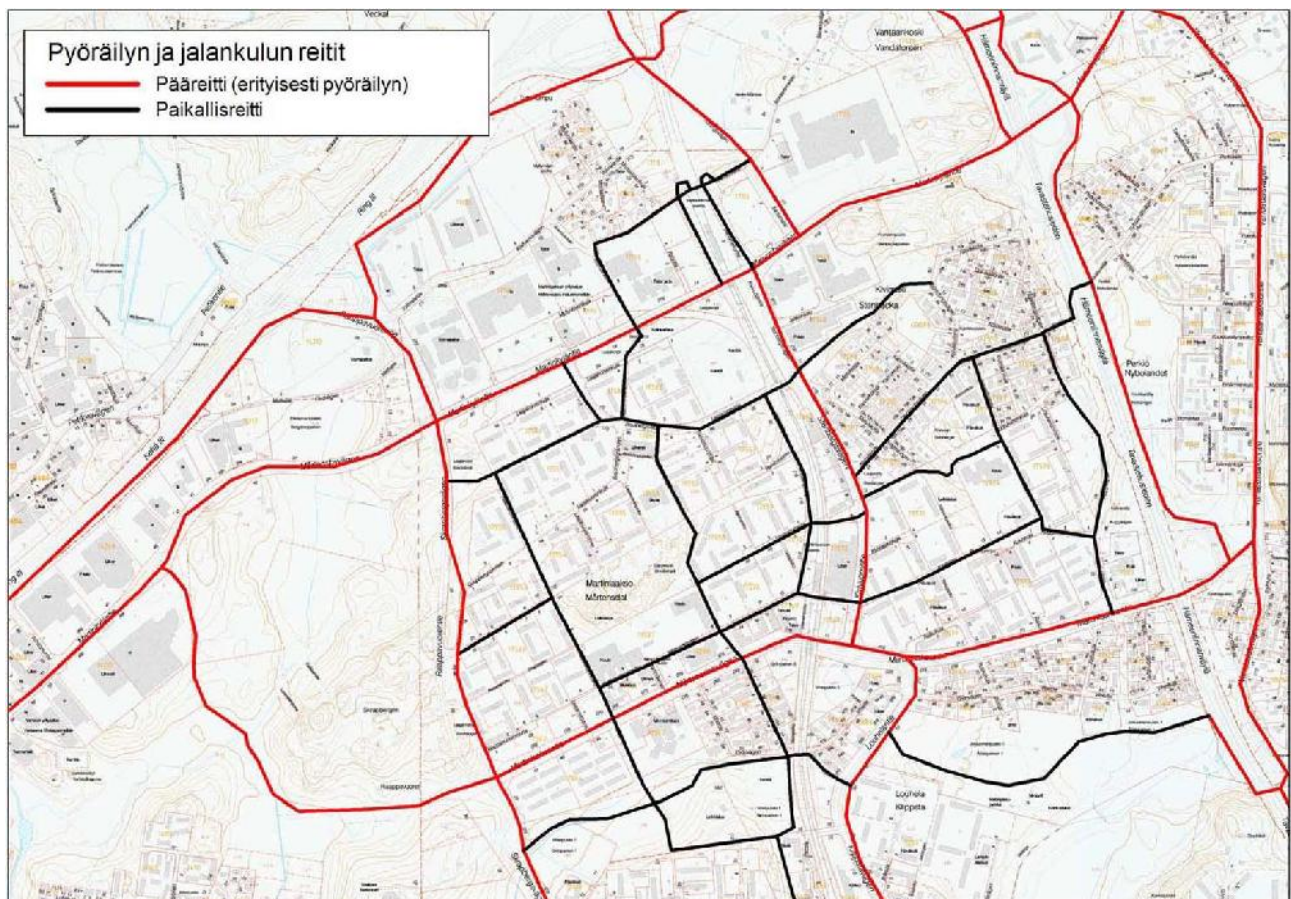

Kuva 46. Nopeusrajoitus km/h

Kuva 47. Autoliikenne Vantaalla 2012

Martinlaakson autoliikenteestä eroteltu jalankulun ja pyöräilyn verkko tarjoaa kattavat ja turvalliset yhteydet alueen sisällä ja lähiympäristöön. Verkko voidaan jakaa karkeasti pää- ja paikallisreitteihin. Kortteleiden keskellä kulkevat reitit ovat luonteeltaan paikallisia jalankulkuraitteja. Paikallisreiteillä pyöräily on lähipalveluille suuntautuvaa. Nopeampi ja alueelta ulos suuntautuva pyöräily sijoittuu pää- ja kokoojakatujen varsien pääreiteille. Martinlaaksonpolku toimii palvelut yhdistävänä reitinä Martinlaakson uudelta ostarilta koululle saakka.

Kuva 48.

Autoliikenteen määrät

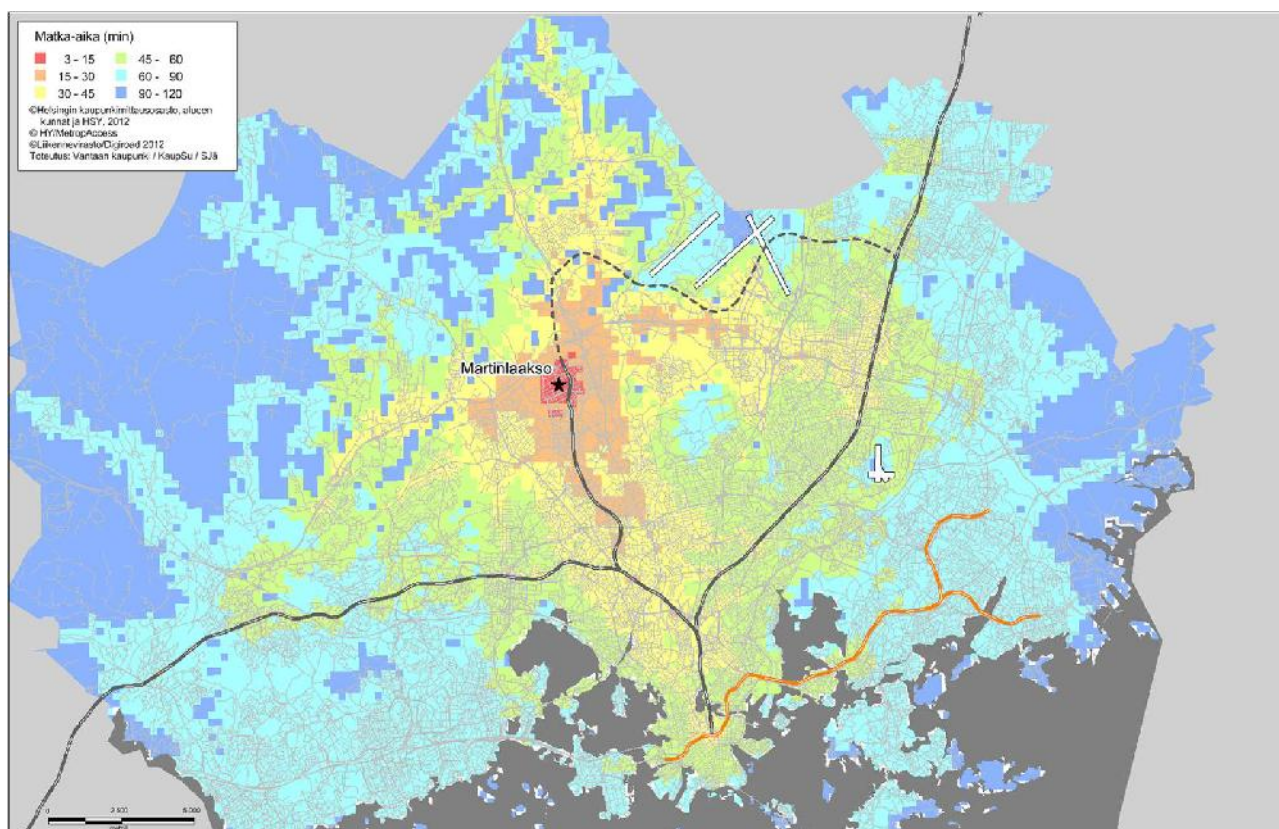
Martinlaaksontien keskimääräinen arkivuorokausiliikennemäärä oli vuonna 2012 6522 ajoneuvoa vuorokaudessa, josta raskaanliikenteen osuus oli 11 %. Ennusteliikennemäärä vuodelle 2030 Kivi-vuorentien puoleisessa päässä on 5500 ajoneuvoa / vrk ja Raappavuorentien puoleisessa päässä 11 200 ajoneuvoa / vrk. Ennusteliikennemäärä vuonna 2030 Martinlaaksontiellä välillä Raappa-vuorentie – Hämeenlinnanväylä on 15 700–25 400 ajoneuvoa / vrk (Autoliikenne Vantaalla 2012). Martinkyläntien liikennemäärät olivat 8860–9990 ajoneuvoa / vrk.

Pysäköinti

Yleisiä pysäköintipaikkoja on alueella jonkin verran. Juna-aseman liityntäpysäköintipaikat sijaitsevat ostoskeskuksen katolla pysäköintikannella. Kiinteistöjen autopaikat ovat sijoittuneet tonteille, lähinnä maantasopysäköintialueille.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen palvelutaso on Martinlaaksossa nykyisin hyvä, ja tulevana vuosina se paranee entisestään. Vuonna 2015 valmistuu Vantaankosken radan ja pääradan yhdistävä Kehärata, jota pitkin Martinlaaksosta pääsee junalla Myyrmäen suunnan lisäksi myös esimerkiksi Tikkurilaan, lento-asemalle ja Aviapoliksen työpaikka-alueelle. Junien lisäksi aluetta palvelee varsin kattava bussilinjasto, jota käyttämällä pääsee läpi viikon esimerkiksi kauppakeskus Jumboon sekä Hämeenlinnanväylän ja Mannerheimintien varren pysäkeille. Bussiliikenteen pääkatuja Martinlaaksossa ovat Martinlaaksontie, Martinkyläntie, Kivivuorentie ja Laajavuorentie.

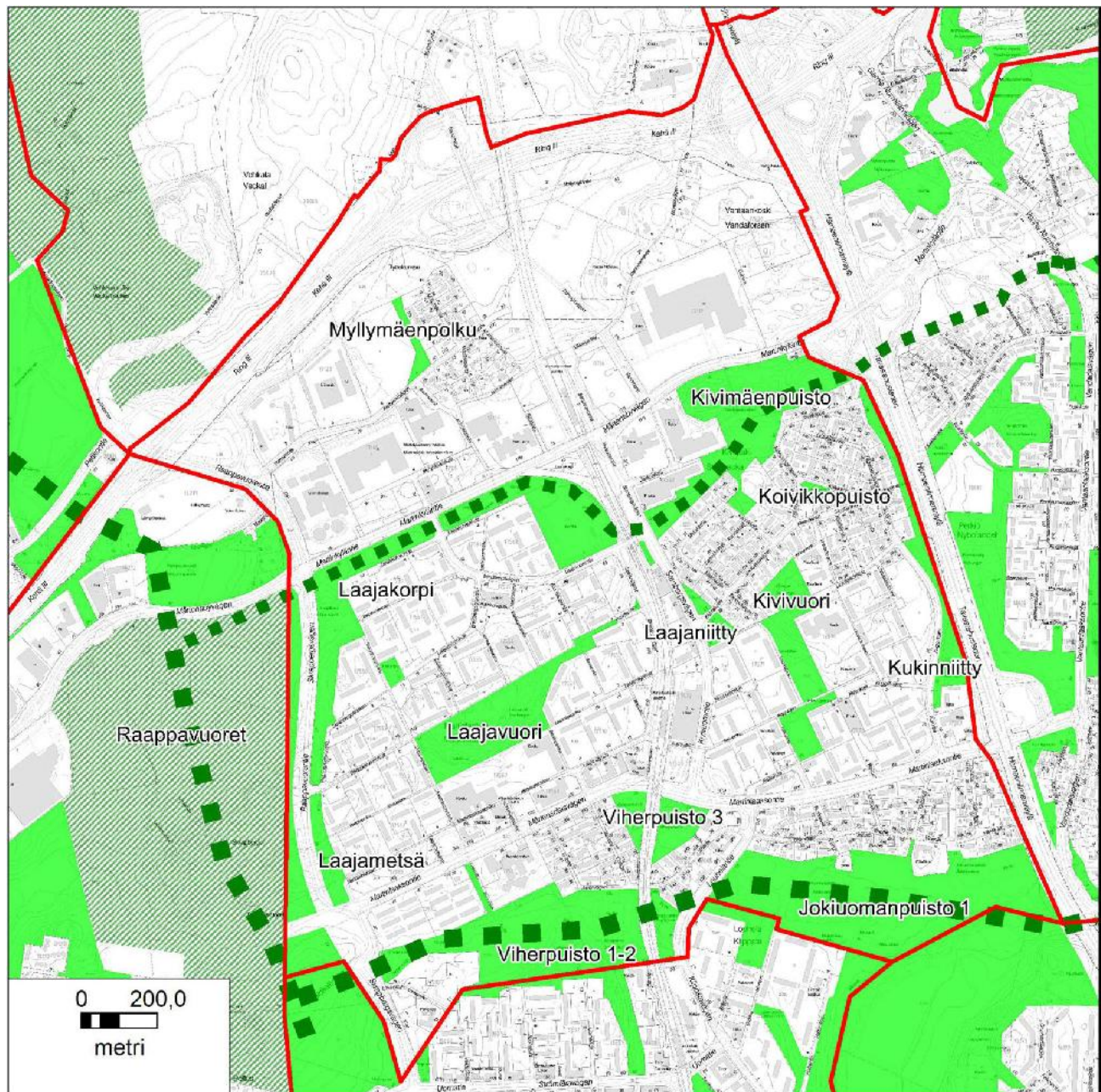

Kuva 49. Martinlaakson saavutettavuus joukkoliikenteellä lokakuussa 2013.

Liikenteen vaikutukset

Osa Martinlaaksosta on lentomelualue, jolla lentomelun desibelitaso on Lden 50 - 55 dB. Kansainvälisen käytännön mukaisesti asumisen katsotaan olevan terveellistä alle 55 dB meluvyöhykkeellä. Alueelle voidaan kaavoittaa uusia asuinalueita, jos melunsuojaus otetaan huomioon rakenteissa. YTV:n raportin 'Väestön altistuminen ilmansaasteille pääkaupunkiseudulla' (2007) mukaan Martinlaakson alueella olevat liikenteen ja teollisuuden päästöjen aiheuttamat pienhiukkas- ja typioksidipitoisuudet ovat suhteellisen pieniä.

Viheralueet

Merkinnät:

- Kaupunginosan raja
- Alueellinen (yleiskaavan mukainen) viheryhteys
- Seudullinen (maakuntakaavan mukainen) viheryhteys
- Asemakaavoitetut viheralueet
- Yleiskaavan viheralueet asemakaavoitettujen alueiden ulkopuolella

Kuva 50.

Viheralueverkosto

Martinlaakso on vehreä kaupunginosa. Laajat viheralueet ovat lyhyen kävelymatkan päässä joka puolelta, kaupunginosassa on myös sisäisiä viheralueita ja kerrostalopihatkin ovat todella suuria. Asukkaat arvostavat ainutlaatuisia viheralueitaan.

Martinlaakson kaupunginosaa rajaavat etelässä ja lännessä viheraluekokonaisuudet, jotka ovat tärkeitä seudullisen viheralueverkoston osia. Kaupunginosan pohjoisosa on lentomelualue ja yleiskaavassa osoitettu lähinnä työpaikka-alueeksi. Tämän alueen ainoa yleis- tai asemakaavoitettu viheralue on pieni Myllymäenpolun maisemaniitty.

Kaupunginosan poikki kulkee yleiskaavan osoittama alueellinen viheryhteys, johon liittyy urheilu- puisto ja laajempi Kivimäenpuiston kokonaisuus.

Radan länsipuolisessa osassa Martinlaaksoa kaupunkirakenteen ideana on kaupungin keskellä oleva laajempi viheralue, kaupungin ”keuhkot”, eli Laajavuori, johon lukuisat leikkipaikat, koulujen ulkoilualueet ja ulkoilureitit tukeutuvat. Radan itäpuolella vastaava rooli on Kivivuoren kokonaisuudella.

Viheryhteyksien ja kaupunginosan keskeisten viheralueiden lisäksi Martinlaaksossa on liikenneväyliin rajoittuvia metsäisiä kaistaleita ja enimmäkseen leikkipaikkoina olevia pienempiä viheralueita. Viherpuisto 3:n kahdella erillisellä palalla ei ole suurta merkitystä kaupunkirakenteessa tai palveluverkossa, mutta alue on metsätyypiltään lehtoa ja siellä on pieniä noroja tai oja, joten alueella on merkitystä luonnon monimuotoisuuden ja hulevesien hallinnan kannalta.

Laajavuori

Tärkeä kaupunginosan sisäinen viheralue, jonka reunoilla on useita leikkipaikkoja, ja jonka läpi menee ulkoilureittejä. Luonteeltaan alue on kallioista mäntyvaltaista metsää. Alarinteillä on kuitenkin myös rehevämpiä metsätyyppejä: Lounaiskulmassa lehtomaista kangasta, jonka pääpuulaji on rauduskoivu, mutta jossa kasvaa myös pähkinäpensasta ja metsälehmusta. Koillisin kärki on kallionaluslehto, jossa kasvaa männyn ohella vaahteraa ja joitain tammia. Pohjoisreunalla ja kaakossa on tuoretta kangasta.

Maisemakuvaltaan hyvin kaunista metsää, kuitenkin sulkeutuneena metsätilana pelottava. Asukkaat ehdottivat polkuja ja penkkejä.

Kivivuori

Radan itäpuolella kaupunginosan sisäinen viheralue, jossa leikkipaikka ja kenttiä. Kallion lakialue ja kalliopaljastuma on säilytetty. Metsäinen alue koulun ja päiväkodin vieressä.

Pohjoisosa kalliometsää, eteläosa lehtomaista kangasmetsää. Pääpuulaji kalliometsässä mänty ja etelässä kuusi.

Kivimäenpuisto

Kivimäenpuistossa on kallioalueita, joilla kasvaa mäntyjä ja alavampia osia, joissa on avointa nurmikkoa ja metsäisiä osia, joihin on istutettu muun muassa tammia. Puistoon on istutettu myös alppiruusuja. Puistossa on pieni korpi. Martinkyläntien varressa on tuoretta kangasta, jonka pääpuulajina rauduskoivu.

Koivikkopuisto

Leikkipaikaksi rakennettu, palvelee lähialueen asukkaita.

Viherpuisto 3

Lehto, varttunutta metsää, pääpuulajeina haapa, harmaaleppä ja hieskoivu, myös vaahteraa.

Alueella on metsälain mukainen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä kasvupaikka, noro.

Laajaniitty

Pohjoisosa on suojaviheralueen luonteista metsikköä. Eteläosa on rakennettu leikkipaikaksi.

Kukinniitty

Suojaviheraluetta, jolla kulkee asfaltoitu käytävä. Kallioita, joilla kasvaa mäntyjä ja tuoreita ja lehtomaisia kangasmetsiä. pääpuulajeina rauduskoivu, haapakuusi. Eteläisimmässä osassa raitaa kasvava lehto.

Jokiuomanpuisto 1

Savilaaksoon perustettu viheraluekokonaisuus, jossa on mm. koira-aitaus, matonpesupaikka, minigolf, leikkipaikka ja viljelypalstoja. Erilaisia avoimia pintoja: käytönurmikkoa, niittynurmea ja maisemapeltoa. Mätäoja alkaa täältä. Viheralueella on myös luonnonsuojelualuetta, joka on suota (korpea ja nevaa) ja lehtoa. Myös suojelueen vieressä on lehtometsää.

Viherpuisto 1 ja 2

Metsäinen viheraluekokonaisuus, jossa on kaksi isoa pallokenttää, talvisin luistinrataa, ja leikkipaikka. Saviseen laaksoon on syntynyt lehtoa ja korpea, joissa kasvaa mm. kuusia, haapoja ja hieskoivuja. Pellaksenajan latva on täällä. Hiekkaisella ja silttisellä rinteellä on lehtomaisia kangasmetsää, jossa kasvaa mm. kuusia ja rauduskoivuja.

Laajakorpi

Raappavuorentiehen ja Martinkyläntiehen rajoittuva viheralue. Pohjoinen Martinkyläntien vieressä oleva osuus on osa viheralueverkostoa. Tämän osuuden koillisin osa liittyy urheilupuistoon. Pääosin täyttömaalla olevalla viheralueella on koirapuisto, käyttönurmikoita ja pari pientä metsikköä, joissa kasvaa mm. rauduskoivuja, tammia ja mäntyjä.

Raappavuorentiehen rajoittuva osuus on asutusta suojaavaa metsää, tyypiltään kuusivaltaisia tuoreita kangasmetsiä. Kalliota on paikoin louhittu siten, että leikkaukset näkyvät hyvin tieltä.

Laajametsä

Viheralueen maaperä on pääosin moreenia ja kalliota ja kallio on paikoitellen myös näkyvissä. Luonteeltaan alue on asutusta suojaavaa metsää, joka on tyypiltään kuusivaltaista tuoretta ja lehtomaista kangasmetsää. Asutuksen tuntumassa on myös leikkikenttä ja käyttönurmikkoa. Laajakorven ja -metsän alueilla kulkevalla ulkoilureitillä on metsän tuntua, vaikka metsäkaistale onkin kapea.

1.3 Martinlaaksossa asutaan, opiskellaan ja tehdään töitä

Väestö

Martinlaakso on asukasmäärältään Vantaan toiseksi suurin kaupunginosa, jossa asui vuoden 2013 alussa reilut 11 800 henkeä. Kaupunginosan väestönkehitys oli pitkään laskusuuntainen: väestö vähentyi 30 vuodessa yli 3 000 asukkaalla saavuttaen alimman tasonsa 11 132 asukasta vuonna 2006. Sen jälkeen Martinlaakson väestö lähti uuteen kasvuun osin täydennysrakentamisen ansios-
ta ja kaupunginosassa oli vuoden 2013 alussa asukkaita 11 804. Väestön ikärakenne on nykyisin vanhusvoittoinen.

1.1.2013	Martinlaakso	Vantaa
asukkaat	11 804	205 312
0-6 v.	8,0	9,1
7-15 v.	8,3	10,2
16-64 v.	64,2	67,2
65+ v.	19,5	13,4
vieraskieliset	14,4%	11,9%

Taulukko 1. Ikärakenne

Työpaikat

Työpaikkaomavaraisuus oli noussut Vantaalla keskeiseksi tavoitteeksi 1970-luvun alkupuolella. Työpaikkoja oli osoitettu runsaasti erityisesti Kehä III:n varteen. Työpaikkaomavaraisuus on edelleen pysynyt Vantaan tavoitteena nykypäiviin asti.

Martinlaaksossa on runsaasti työpaikkoja, yli 5 300. Työpaikat ovat sekä julkisella että yksityisellä sektoreilla. Työpaikkojen määrä on lisääntynyt huomattavasti aina vuodesta 1980 lähtien. Monet työpaikat sijaitsevat Kehä III:n eteläpuoleisella yritysalueella, joka sai 1970-luvulla alkunsa Martinlaakson voimalaitoksesta ja Sanomalasta. Vantaankosken aseman ympärille on Sanomalan lisäksi sijoittunut myös muuta korkeaan tietotaitoon, ympäristöosaamiseen ja informaatiotuotantoon erikoistunutta osaamista.

31.12.2010	Martinlaakso	Vantaa
työpaikat	4 787	103 955
työvoima	5 306	99 594
työpaikkaomavaraisuus	90,2%	104,3%
työttömyys (31.12.2011)	10,1%	8,5%

Taulukko 2. työpaikat

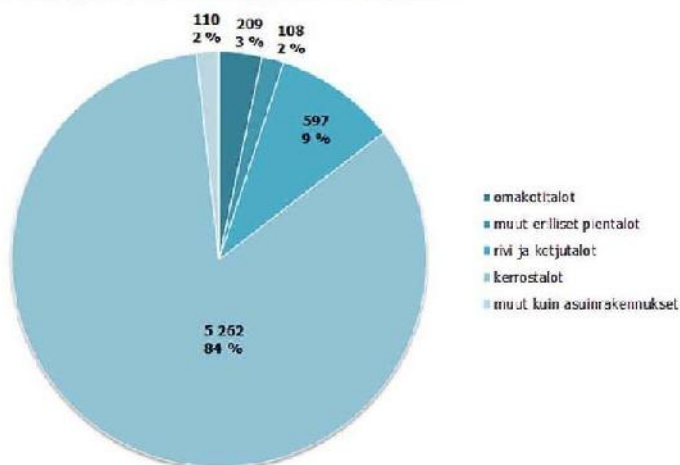
Asuminen

Viime vuosina Martinlaaksossa on rakennettu asuntoja erityisesti aseman ympäristöön, jonne on noussut uusia omistus- ja vuokra-asuntoja sekä vuonna 2012 avatun Martinlaakson ostarin yhteyteen ja tuntumaan junaradan itäpuolelle.

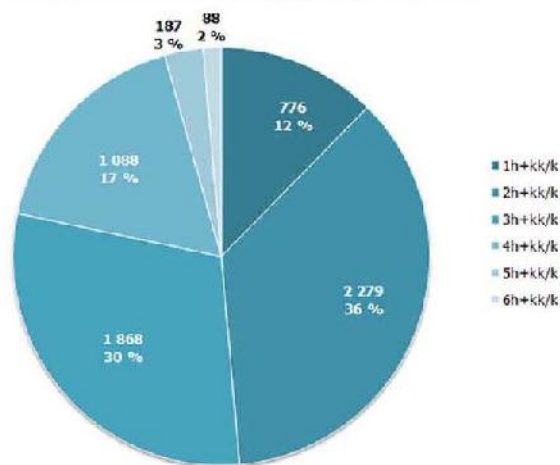
Asuntoja Martinlaaksossa oli vuoden 2013 alussa yhteensä 6 286, joista 5 262 (84% asuntokannasta) kerrostaloissa, 317 (5% asuntokannasta) omakoti- ja muissa erillisissä pientaloissa sekä 597 (9% asuntokannasta) rivi- ja ketjutaloissa. Martinlaaksossa asuntokannan huoneistojakauma on pienasuntovoittoinen. Lähes puolet asunnoista on yksiöitä tai kaksioita ja kolmioiden osuus on 30 prosenttia. Yli neljän huoneen perheasuntoja on reilut 20 prosenttia asuntokannasta.

Asuntojen määrä talotyyppittäin 1.1.2013

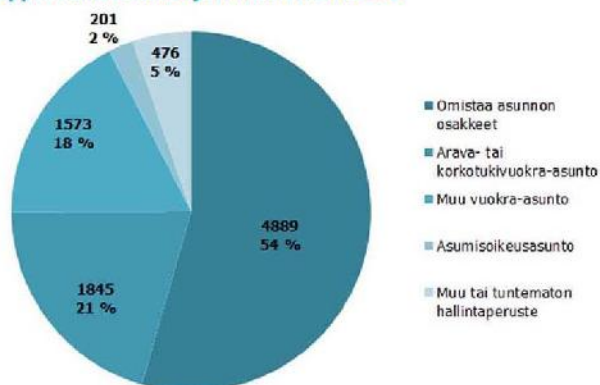
Asuntokannan huoneistojakauma 1.1.2013

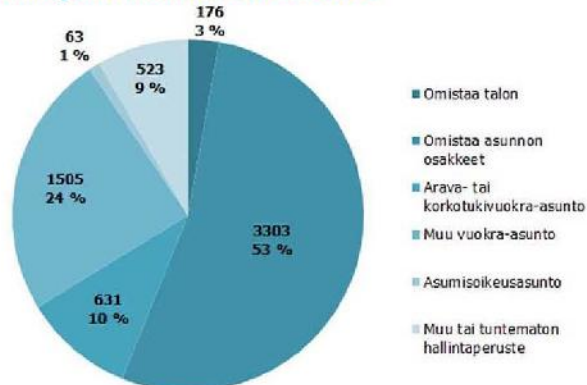
Taulukko 3. Asuntojen määrä talotyyppittäin 1.1.2013, Asuntojen huoneistojakauma 1.1.2013

Asuntojen hallintamuodoissa korostuu omistusasuminen, jonka osuus on 56 prosenttia. Arava- ja korkotukivuokra-asuntoja on 10 prosenttia ja vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja 24 prosenttia asuntokannasta. Asumisoikeusasuntoja on vain prosentti ja hallintamuoto on tuntematon noin 9 prosentilla asuntokannasta.

Myyrmäki: asuntojen hallintamuoto

Asuntojen hallintamuoto 1.1. 2012

Taulukko 4. Asuntojen hallintamuoto 1.1.2012

Vantaan suuralueista Myyrmäessä on tällä hetkellä eniten yli 65-vuotiaita asukkaita. Heitä on noin 18 prosenttia alueen väestöstä. Senioreiden osuuden ennustetaan pysyvän Myyrmäessä suuralueista suurimpana myös seuraavan kymmenen vuoden kuluessa. Vuonna 2023 ikääntyneitä on suuralueella jo yli 22 prosenttia väestöstä. Myyrmäen suuralueella sijaitsee myös eniten yksinasuvia yli 65-vuotiaita, noin 3350 asuntokuntaa. Myyrmäessä ja Martinlaaksossa väestön ikääntyessä kasvaa väistämättä tarve esteettömille ja elämäntilanteen mukaan muunneltaville asunnoille. Yksinasuvien senioreiden suuri määrä aiheuttaa myös kysyntää pienille ja kohtuuhintaisille asunnoille.

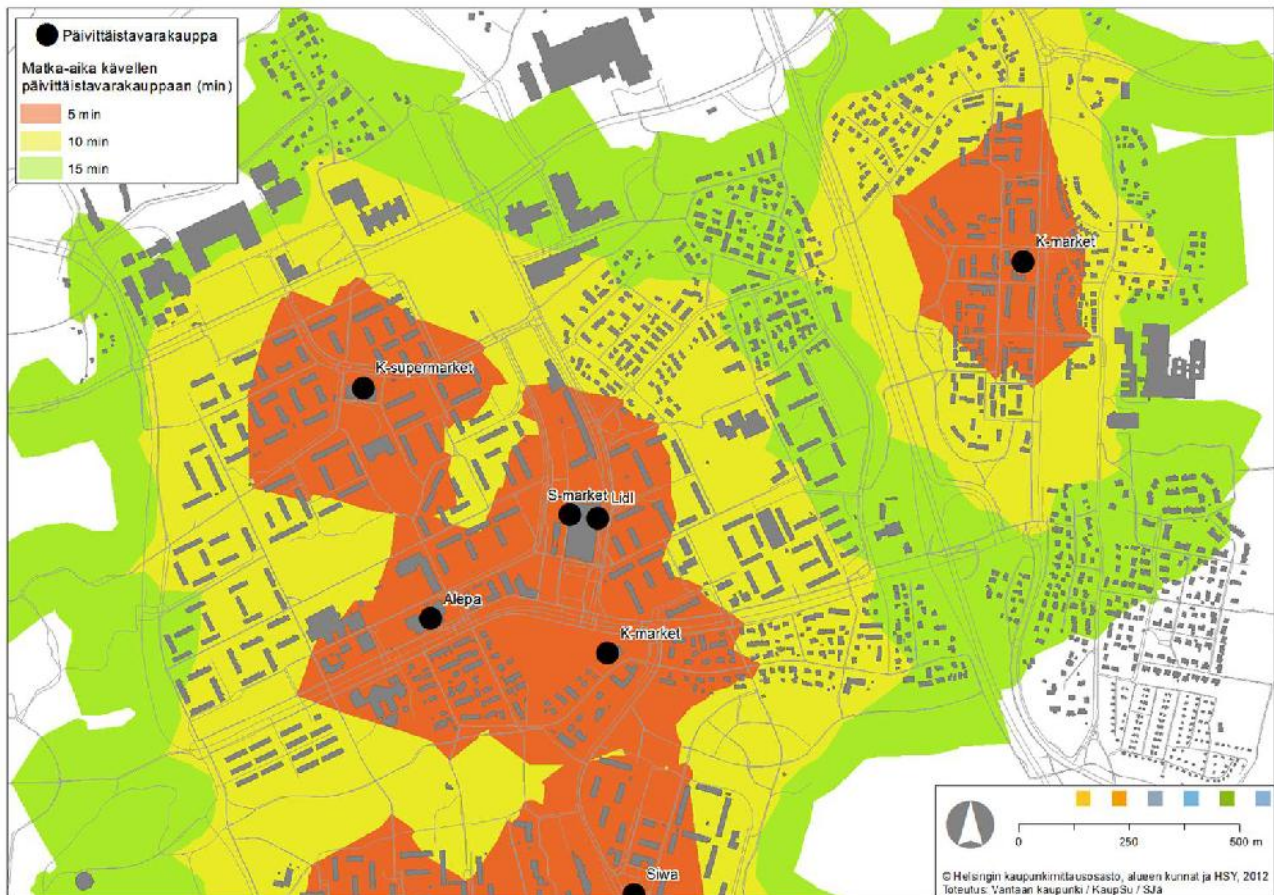
Palvelut

Nykyään Martinlaaksossa on melko kattavat palvelut. Alueelle ovat sijoittuneet nykyään mm. konserttitalo Martinus ja kauppaoppilaitos sekä lukuisia yrityksiä. Vuonna 1988 valmistuneessa julkisten tilojen rakennuskompleksissa Martinmiilussa toimii kunnallisia palveluita kuten kirjasto ja terveysasema.

Kaupalliset palvelut

Martinlaaksossa on hyvät päivittäistavarakaupan palvelut. Päivittäistavarakaupan myyntialaa on asukasta kohden selvästi enemmän kuin pääkaupunkiseudulla keskimäärin, vaikka myynti asukasta kohden onkin keskimääräistä pienempää (KSV 2013). Alueen viisi päivittäistavarakauppaa ovat hyvin saavutettavissa ja ne sijaitsevat rakenteellisesti järkevästi alueen eri osissa keskeisillä paikoilla (kuva 51). Keskimäärin päivittäistavarakauppa on saavutettavissa alueella reilussa kuudessa minuutissa (450 metriä), minkä johdosta saavutettavuus on merkittävästi parempaa kuin Vantaalla keskimäärin.

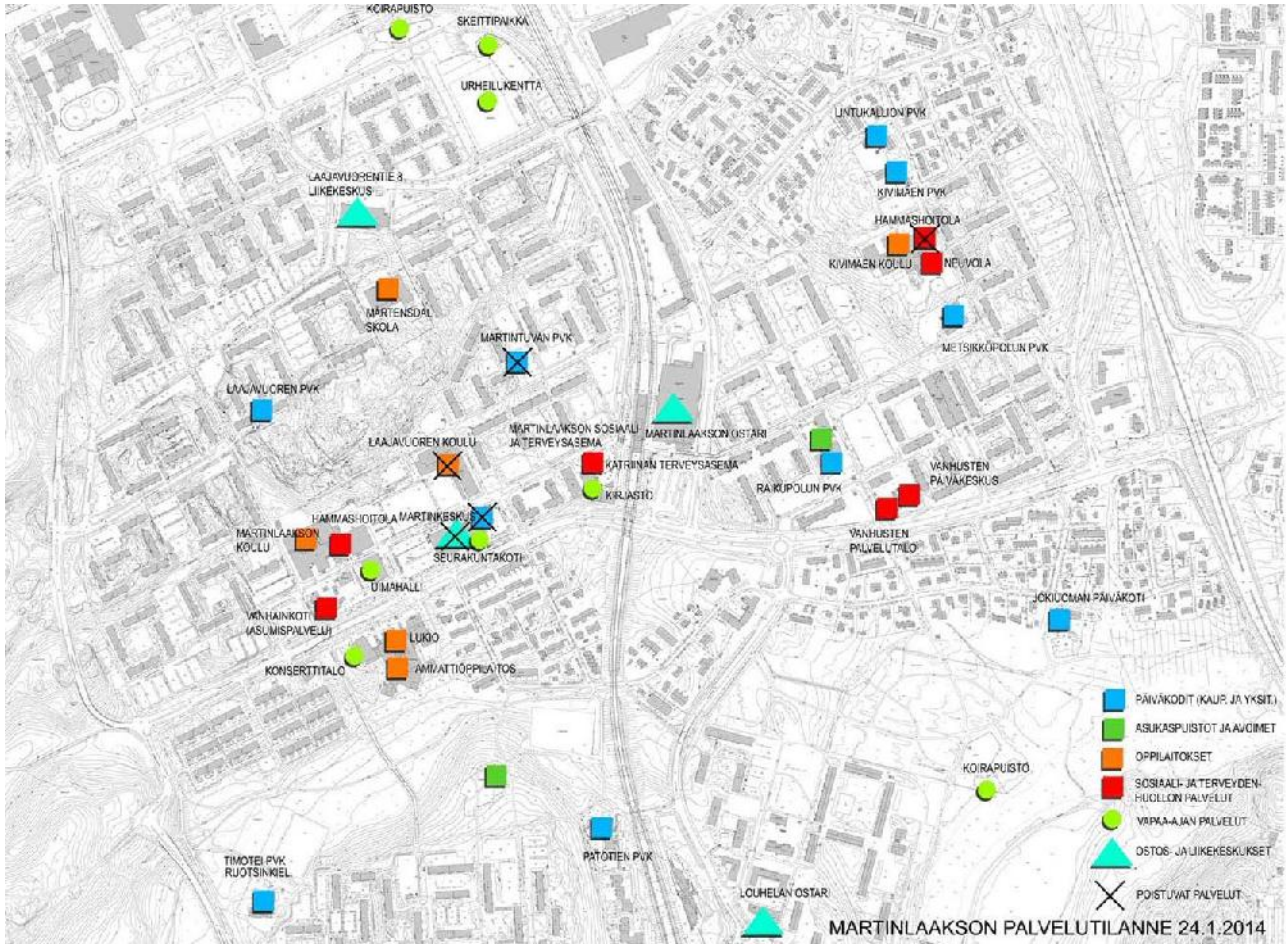
Martinlaakson ostarissa sijaitsee muutamia erikoiskaupan myymälöitä, mutta lähimmät suuret erikoiskaupan keskittymät sijaitsevat Pakkalan Jumbossa, Myyrmäen Myyrmannissa sekä naapurikuntien kaupan keskittymissä. Tilaa vaativaa kauppaa suunnittelualueella ei ole.

Kuva 51. Päivittäistavarakaupan saavutettavuus kävellen Martinlaaksossa.

Muu palvelurakenne

Martinlaaksossa opiskellaan eri kouluissa ja oppilaitoksissa. Martinlaakson juuri laajennetussa yhtenäiskoulussa on luokat ensimmäisestä yhdeksänteen. Kivimäen koulussa sekä Mårtensdalin ruotsinkielisessä alakoulussa on luokat kuudenteen asti. Martinlaakson lukio toimii Martinus-salin yhteydessä, samoin kauppaoppilaitos Mercuria. Alueen kouluihin tullaan opiskelemaan myös kauempaa. Lähin ammattikorkeakoulu Metropolia sijaitsee parin kilometrin päässä Myyrmäessä.

Kuva 52. Martinlaakson palvelutilanne 24.1.2014

Päiväkodit

Päiväkodiksi määritellään kiinteistö tai huoneisto, jossa on kotialueita samalla tontilla yhdessä tai useammassa rakennuksessa. Mikäli tontilla on useampi rakennus, nimitetään päärakennusta päiväkodiksi ja toista rakennusta lisärakennukseksi. Päiväkotitila taas on kotialue erillään päiväkodista tai muun kuin päivähoitotoiminnan yhteydessä (esim. esiopetusryhmä koululla). Tämän määritelmän mukaan Martinlaakson alueella on kahdeksan päiväkotia, yksi lisärakennus ja kolme päiväkotitilaa.

Jokuoma, Martintupa ja Metsikköpolku ovat vuokrapäiväkoteja, Laajavuori, Martinkeskus ja avoin päiväkotitila Soittorasia osaketiloja. Muut ovat kaupungin omia rakennuksia. Laajavuori ja Martintupa sijaitsevat kerrostalon alakerrassa, Martinkeskus purettavassa ostokeskuksessa. Muut sijaitsevat kaupungin omilla tonteilla, Metsikköpolku Kivimäen koulun kanssa samalla tontilla ja Lintukallio sekä Kivimäen päiväkotitila samalla tontilla. Kivimäen ja Laajavuoren kouluilla toimii esiopetusryhmä. Jokuoma, Metsikköpolku, Lintukallio ja Timotei ovat ns. 10 – päiväkoteja, joita tehtiin 1980 -90 lukujen taitteessa 10 kappaletta sarjatuotantona edullisesti tiukalla mitoituksella vastaamaan päivähoitotarpeen äkkinaiseen lisääntymiseen. Alueella toimii myös kaksi yksityistä päiväkotia, joista toisen kanssa Vantaan kaupungilla on vuoteen 2016 asti voimassa oleva ostopalvelusopimus. Näissä päiväkodeissa on tällä hetkellä hoidossa noin 40 lasta, mikä on 5,2 % alueen päivähoitossa olevista lapsista.

1.4 Martsarin henki – Martsarilaiset (kokemuksellinen ympäristö)

Martinlaakson asumiskulttuuri

Aulis Nylund on kirjassaan Martinlaakso – lähiön arkea ja juhlaa kuvannut Martinlaakson asumiskulttuuria ja elämänmenoa monien vuosikymmenien ajalta. Suuri osa Martinlaaksoon 70-luvulla rakennetuista asunnoista oli Asuntohallituksen lainoittamia Arava-asuntoja. Myös vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja rakennettiin.

Taloyhtiöissä on alusta saakka ollut talkoohenkeä. Esimerkiksi Laajaniityntie 10:n asukkaat viimeistelivät piha-alueensa itse. He halusivat myös säästää taloyhtiön kuluissa hoitamalla itse paitoitusalueen sähköistykseen vaatimat kaivuutyöt. Tämä kaikki loi hyvää yhteishenkeä asukkaiden kesken. Asukkaiden hyvää yhteishenkeä kuvaa myös monina vuosina vietetyt Martinlaakson rakentamisen vuosijuhlat sekä erilaiset pihajuhlat. 2000-luvulta lähtien on järjestetty jo perinteeksi muodostuneita Martinmarkkinoita. Tällöin Martinkeskuksen kauppiaat ja paikalliset yhdistykset esittäytyvät ja muutakin ohjelmaa on tarjolla.

Kuvat 53-54.

Martinlaaksossa toimii lukuisia yhdistyksiä ja harrasteryhmiä. Samana vuonna 1974 kun Vantaan kauppa muuttui Vantaan kaupungiksi perustettiin Martinlaakson asukasyhdistys. Se on toiminut aktiivisesti muun muassa kaavoitusasioissa. Vantaan lähinäyttämö perustettiin 1979 ja se on toiminut aina näihin päiviin saakka. Asukkaat ovat aktivoituneet yhdessä muun muassa Töhrille Stop-projektissa yhteistyössä kaupungin kanssa. 2000-luvun tienoilla laitettiin alulle myös alueesta kertovat nettisivut, jonka tavoitteena oli luoda paikallinen tieto- ja keskustelufoorumi. Tällä hetkellä kaupunginosakohtaisia nettisivuja ylläpitää Martinlaakson asukasyhdistys.

Kuvat 55-57.

Martinlaaksossa asuu tai on asunut monia tunnettuja suomalaisia kuten Jorma Hynninen, Annikki Tähti, Virve Rosti ja Christal Snow. Martsari on tullut tunnetuksi myös formulakuskiemme Mika Häkkisen ja Mika Salon ansiosta, jotka ovat molemmat viettäneet lapsuutensa Martinlaaksossa. Mikä Häkkinen on jopa saanut keskustaansa oman aukion voitettuaan ensimmäisen maailmanmestaruuden. Aukion avajaiset oli vuonna 1999 oli suuri media tapahtuma. Paikalla oli muun muassa formulaselostaja Matti Kyllönen.

Kuvat 58-60.

Haastattelumateriaalia

Asukashaastatteluja Martinlaaksossa

Kehityskuvaa varten oli tarve saada näkemys alueen asukkaiden sekä erityisesti lasten ja nuorten ajatuksista Martinlaaksosta. Kaupunkisuunnittelussa harjoittelijana ollut sosiologian opiskelija Paula Mäki työsti haastatteluja osana Pro Gradu-tutkielmaansa, jonka tarkoitus oli selvittää, millaisia ovat nuorten hengailupaikat vantaalaisessa Martinlaakson lähiössä. Tehtävänä oli tarkastella hengailupaikkojen ominaisuuksia nuorten, asukkaiden ja tilan näkökulmasta. Tutkielma sijoittuu kaupunkitutkimuksen ja maantieteellisen nuoruudentutkimuksen kentälle ja on otteeltaan laadullinen.

Haastattelututkimuksen aineiston muodosti Martinlaakson koulun oppilailla täytetty kyselylomake sekä alueen asukkaiden ja nuorten kanssa tehty teemahaastattelut. Haastattelut ja kyselyt tehtiin pääosin syksyllä 2011.

Tutkimus osoitti, että nuorten hengailussa on kyse ensisijaisesti sosiaalisesta toiminnasta, ystävien tapaamisesta ja uusiin ihmisiin tutustumisesta. Hengailupaikkoja valittiin aineiston perusteella sen mukaan, että ne olivat tarpeeksi avoimia halutulle toiminnalle sen lisäksi, että siellä liikkui mahdollisimman paljon muita ihmisiä. Julkiset tilat olivat tutkimustulosten perusteella avoimempia nuorten hengailulle kuin puolijulkiset tilat. Puolijulkiset tilat ovat tärkeitä erityisesti kylmällä ja sateisellä säällä, jolloin ulkotiloissa oleskelua ei pidetty miellyttävänä. Asukkaat kiinnittivät nuorten hengailuun huomiota lähinnä silloin, kun se koettiin häiritsevänä. Siten suurin osa nuorten joutilaasta oleskelusta vaikutti sosiaalisesti hyväksytyltä. Hengailupaikat tunnistettiin yleensä ympäristöjen visuaalisesta epäjärjestyksestä, kuten tageista ja graffiteista, tai juhlivista, humaltuneista tai kovaäänisistä nuorista. Visuaalisen epäjärjestyksen pelättiin olevan uhka myös sosiaaliselle järjestykselle. Sosiaalisesti epäjärjestyntyneeksi miellettyä paikkaa pidettiin pelottavana ja sitä mielellään vältettiin. (Mäki 2012)

Teemahaastattelut

11 teemahaastattelua käsitti lähinnä aikuisväestöä, iältään 19 – 91 vuotiaita. Aihealueita olivat palvelut, liikkuminen, ulkoilu- ja harrastusmahdollisuudet, sosiaaliset paikat, pelon paikat, epämiellyttävät paikat ja lempipaikat.

Tuloksia teemahaastatteluista (haastateltavien kommentteja *kursiivilla*):

Palvelut

”Kannattaa käydä näissä lähikaupoissa, että ne pysyisi – ainakin ruokakaupat.”

”Ja se on yks lohtu (uudet asukkaat), että sitten pitäis olla terveyspalvelut lähellä”

- Koettiin pääosin hyväksi
- Kaivattiin laboratoriota ja postia, vaate- ja kenkäkauppoja, Alkoa, yleistavarakauppaa, ravintolaa ja tasokasta baaria.
- Haettiin yleisimmin Myyrmannista, sen jälkeen Helsingistä tai Jumbosta

Liikkuminen

”Meil on hyvät yhteydet ihan mihin paikkaan vaan: lentokentälle, Hesaan, Espooseen. Et täs on hirveen hyvät nämä bussi ja junayhteydet.”

- Kävellessä ja pyörällä: lähipalvelut, Myyrmäki, koulumatkat
- Julkisilla: työmatkat, kauppareissut, vapaa-aika, Myyrmäki, Helsinki, Tikkurila, Espoo
- Autolla: kauppareissut (Jumbo & Myyrmäki), mökkimatkat, työmatkat

Vilkkat kävelyreitit ja ulkoilualueet

- Vilkkaana kävelyreitillä korostui Martinlaaksonpolku koululta asemalle. Se koettiin sosiaalisena paikkana, jonne voisi sijoittua asuntoja ja esimerkiksi kahvila.
- Raappavuorenpolkua pitkin Martinlaakson tien ali jatkaen Viherpolkua saavutetaan suosittu ulkoilualue Viherpuisto
- Puistoalueet toimivat ulkoilualueina. Raappavuorenpuistoon toivottiin jopa puutarhapalstoja. Koillinen pientaloalue koettiin tärkeänä kävelyalueena.
- Liikenteellisesti vaaralliseksi paikaksi osoittautui Raappavuorentien ja Raappavuorenkujan risteys.

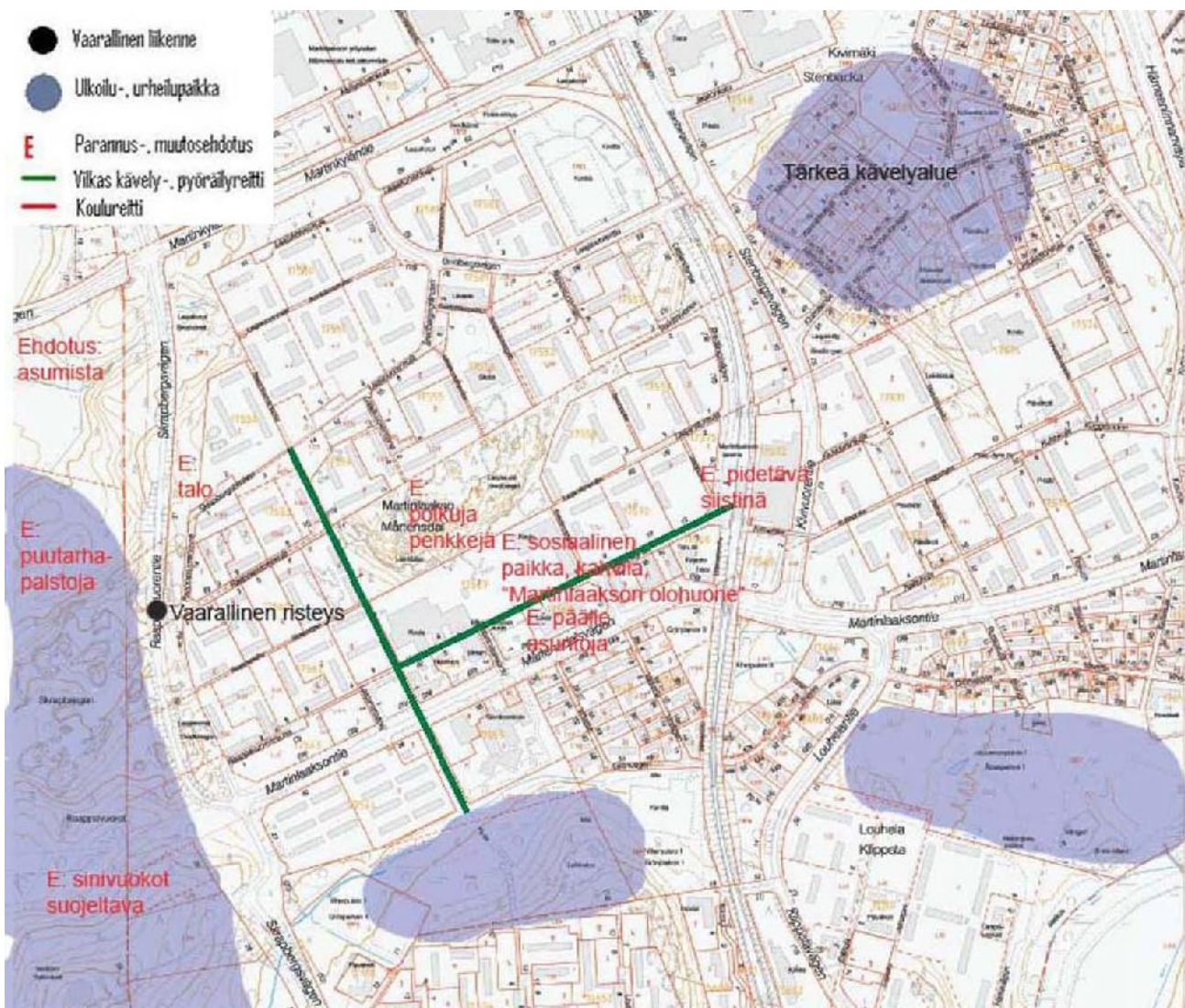
Pelon paikat

"Asemalla en niinkään liiku. Sitä meillä pidetään, et se on rauhaton. - - Ei mun kimppuun ole koskaan käyty. Ehkei ne ole katsoneet niin vanhaksi, että tuon kimppuun pitäisi käydäkään"

"Kyllä mä aina kyttään, ettei kukaan seuraa mua. Kyllä mä varuillaan olen."

"Jos mä tulen tuolta noin ja ovat tässä näin niin kyllä lähdän hiljalleen käveleen toiseen suuntaan kotiin, mä pääsen montaa kautta kotiin"

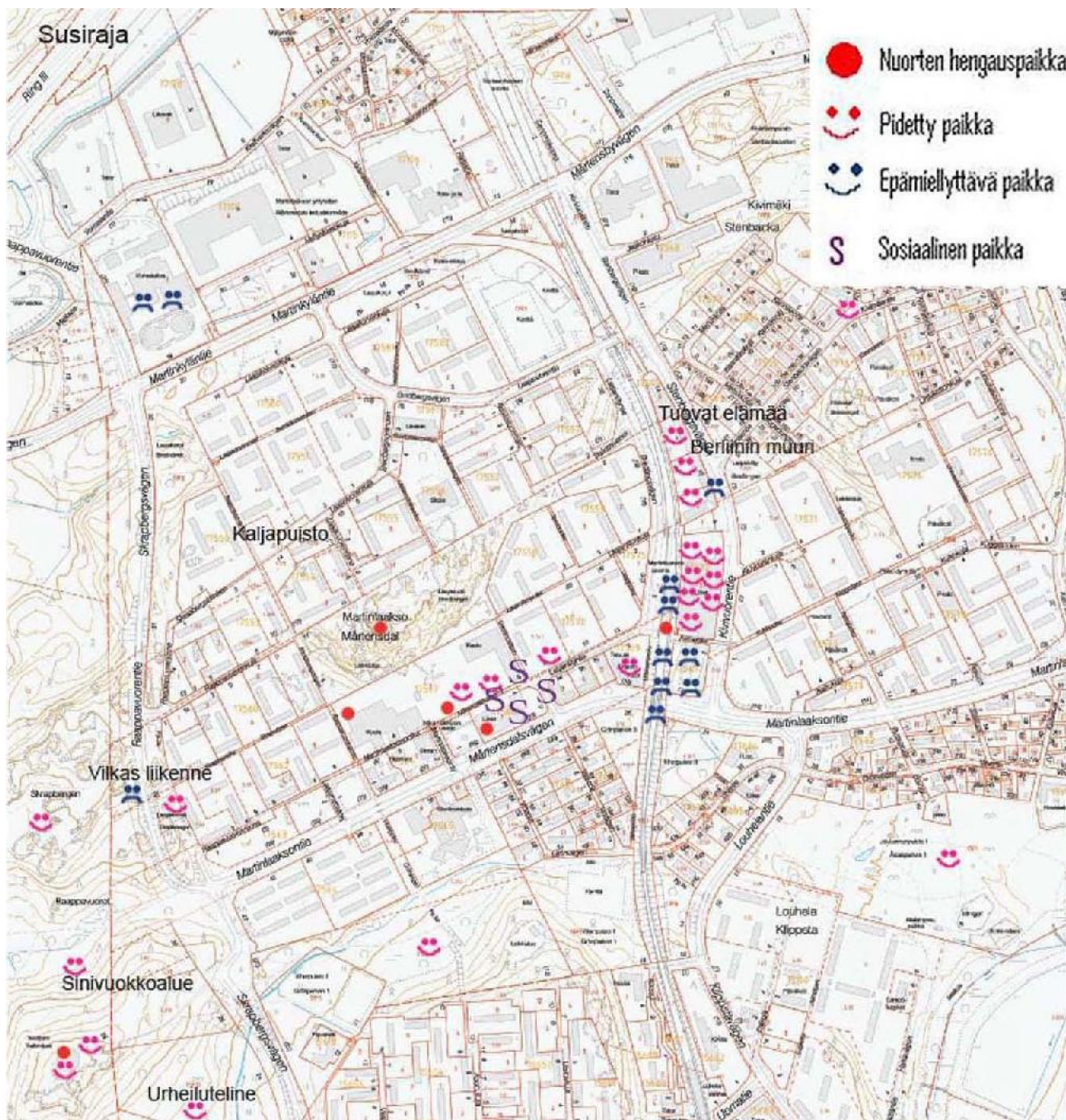
- Pelottavaksi koettu paikka oli erityisesti asemanseutu illalla.

Kuva 61.

Erlaisia paikkoja

- Aikuisten kokemia nuorten hengailupaikkoja olivat mm. kauppakeskusten seudut, koulun ympäristö sekä Laajavuoren puisto.
- Martinkeskus koettiin sosiaalseksi paikaksi.
- Martinlaaksonpolun ympäristö sekä uusi kauppakeskus ja asuinrakentaminen radan toisella puolella koettiin pääosin pidetyksi paikoiksi.
- Epämiellyttäväksi koettuja paikkoja olivat mm. rautatie- ja bussiasema sekä kauempana voimalaitoksen alue.

Kuva 62.

Nuorten kyselylomake

12 täytettyä kyselylomaketta saatiin paikalliselta koululta 13 – 15 vuotiailta oppilailta. Tämän lisäksi tehtiin 2 kävelyhaastattelua. Aihealueita olivat nuorten hengauspaikat, liikenteen vuoksi vaaralliset paikat, epämiellyttävät paikat, lempipaikat, koulureitti ja yleisimmät reitit sekä ulkoilupaikat.

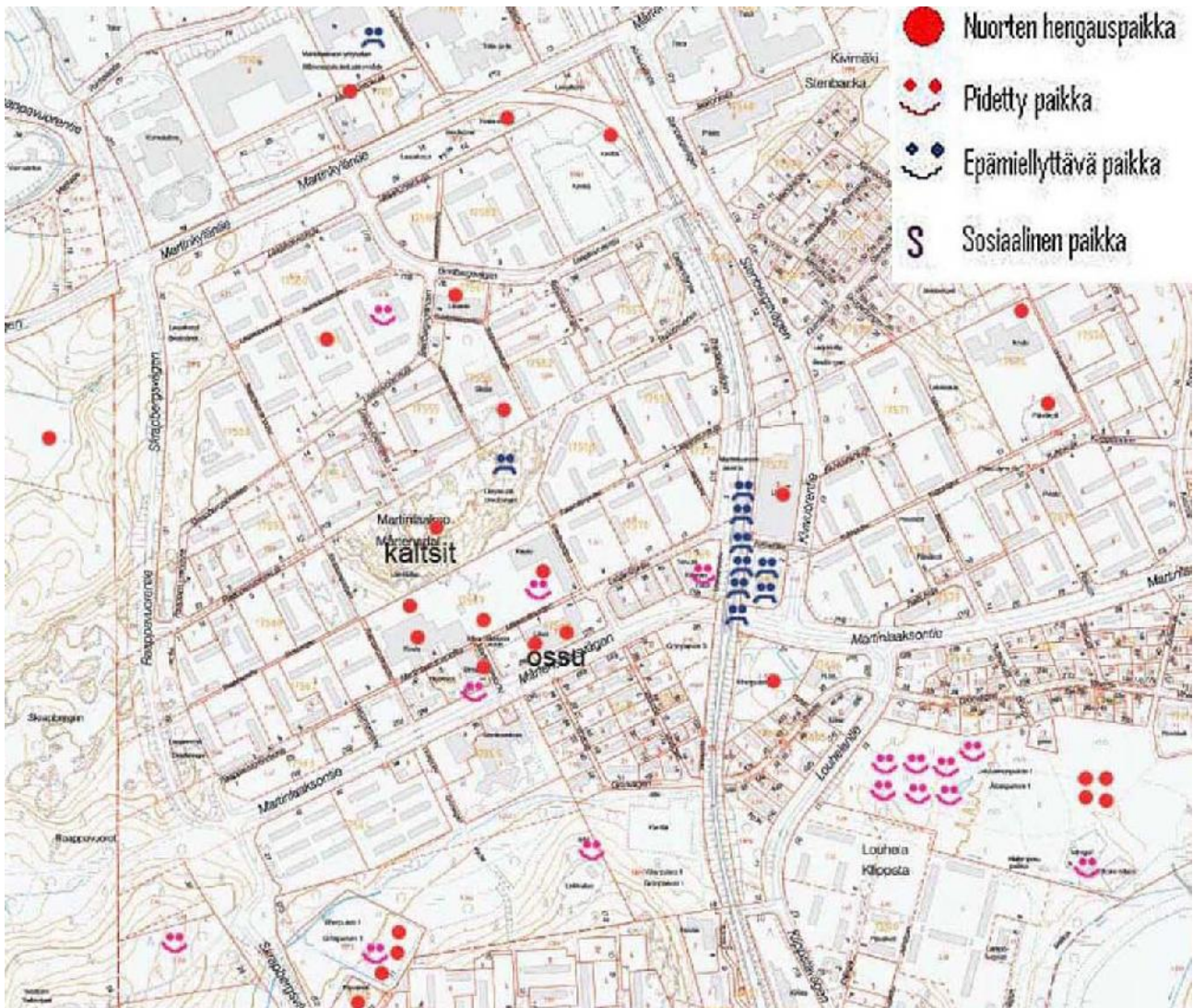
Tuloksia nuorten haastatteluista:

Koulu- ja vapaa-ajan reitit

- Koulureitit sijoittuivat kyselyssä väliaikaisen koulun reiteille, joten tulevaisuudessa lasten koulureitit tulevat näyttämään erilaisilta kuin tässä kyselyssä. Martinlaaksonpolun merkitys koululaisten reittinä todennäköisesti olisi suurempi, jos kysely tehtäisiin nyt, kun Martinlaakson koulun laajennus on jo käytössä.
- Vapaa-ajan reitteinä korostuvat yhteydet Myyrmäkeen.
- Vaarallisina paikkoina koettiin erityisesti Martinlaakson tien ylitykset.

Erilaisia paikkoja

- Nuorten hengailupaikkoina erottuivat erityisesti Martinlaakson polun ympäristö koululta aseman suuntaan sekä puistoalueet, jotka myös olivat pidettyjä paikkoja.
- Aseman seutu koettiin epämiellyttävänä

Kuva 63.

Johtopäätöksiä

Martinlaaksonpolku korostui sekä kulkureittinä että sosiaalisena paikkana. Näyttäisi siltä, että alueella on helpompi liikkua pohjois-etelä – suunnassa kuin itä-länsi-suutaisesti osittain johtuen juna-radan jakavasta vaikutuksesta. Viheralueet korostuivat vapaa-ajan kulkureiteissä. Vihreät kävely-polut innostavat ulkoiluun. Viheralueen halutaan olevan lähellä. Sen sijaan nuoret ovat valmiita menemään kauemmaksikin. Aseman huono maine rajoittaa asemanseudun käyttöä etenkin illalla. Uuden asuinrakentamisen koettiin tuovan Martinlaaksoon elämää ja ehkäisevän palvelujen siirtymistä. Uuden liikekeskuksen odotetaan parantavan palveluja. Jatkossa voitaisiin tutkia uuden liikekeskuksen vaikutuksia asukkaiden kulutuskäyttäytymiseen ja arkeen sekä erityisesti nuorten osalta Martinlaakson koulun laajennuksen vaikutusta.

Osallistuminen 1

Kehityskuvatyö laitettiin vireille toukokuussa 2013. Osallisille lähetettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelma kirjeitse tai sähköpostilla. Mielipiteitä saapui niukasti, kirjeitse 3 kpl ja sähköpostitse 3 kpl.

- Kivimäen alueen asukkaat vastustavat Kivivuorenkallion puistoalueen sekä Kivimäen koulun viereisen puistoalueen ottamista täydennysrakentamiseen.
→ *Kehityskuvassa näille alueille ei ole määritelty täydennysrakentamista.*
- As Oy Martinkukon sekä As Oy Vihertie 43:n asukkaat toivovat junaradan itäpuolisen Viherpuiston säilyttämistä puistona.
→ *Alue on yleiskaavan keskustatoimintojen aluetta ja täten osoitettu täydennysrakentamiseen. Tontin tarkemmassa suunnittelussa voidaan kuitenkin ottaa huomioon viereinen pientaloalue uudisrakennusten sijoittelussa ja rakennusmassan madaltumisena pientaloalueen suuntaan. Jatkosuunnittelussa tutkitaan myös voidaanko kulku tontille järjestää suoraan Martinlaakson tieltä.*
- Pitkään Martinlaaksossa asunut pariskunta toivoi erityisesti seniori-ikäisille sopivia korkeatasoisia, uusia kerrostaloasuntoja Länsi-Vantaalta.
→ *Martinlaaksoon on suunnitteilla senioreiden erityisasumista vanhan nuorisotalon tontille. Myös Laajavuorenvuoren koulutontin tontinluovutuskilpailun suunnitteluohjeissa kannustetaan löytämään sellaisia ratkaisuja, jotka mahdollista eri-ikäisten laadukkaan asumisen korttelissa. Myös Myyrmäkeen on suunnitteilla senioriasumista.*
- Laajaniityntie 10:n asukas toivoo uuden rakentamisen noudattavan aluerakentamisen periaatteita. Hän kritisoi myös uutta Kivivuorentien varren punatiilistä rakentamista epäsoviksi Martinlaaksoon.
→ *Martinlaakson kokonaisvaltaisessa suunnittelussa pyritään luomaan alueelle kerrostuneisuutta kuten 90-luvun kehityshankkeessa tehtiin. Uusi rakentaminen pyritään sovittamaan nykyiseen rakennuskantaan. Rakentamisessa saa kuitenkin näkyä tämän päivän moderni arkkitehtuuri.*

Työpajatyypiseen asukastilaisuuteen osallistui 15 asukasta. Sen sijaan netin asukaskyselyyn vastattiin runsaasti. Vastauksia saatiin 289. Kannanottoja muilta tahoilta ei osallistumis- ja arviointivaiheessa saapunut.

Asukastilaisuus 1: asukkaiden mielikuvat alueesta, imago, ideointi

Martinlaaksossa pidettiin työpajatyypinen asukastilaisuus 4.6.2013. Paikalla oli kaupungilla 11 virkamiestä ja asukkaita noin 15. Kaupunkisuunnittelujohtaja Tarja Laine avasi tilaisuuden ja toivotti kaikki tervetulleeksi. Asemakaavasuunnittelija Johanna Rajala kertoi lyhyesti kehityskuvatyön taustoista. Tämän jälkeen jakauduttiin kolmeen ideointiryhmään, joissa jokaisessa on 4-5 kaupungin asiantuntijaa ohjaamassa ja kirjaamassa ideointia: Kullakin ryhmällä oli oma teemansa, jota työstiin ryhmissä. Työpisteet vaihtuivat 20 minuutin välein siten, että lopuksi jokainen oli osallistunut kunkin työpisteen työskentelyyn. Lopuksi ryhmien koordinaattorit esittelivät tuotokset. Ryhmien aiheita olivat Martinlaakson imago, liikkuminen Martinlaaksossa ja Martinlaakson rakentaminen. Imago-ryhmässä pohdittiin, halutaanko imagoa muuttaa, parantaa vai pitää ennallaan. Mietittiin mitkä ovat Martinlaakson vahvuudet ja heikkoudet.

Alla olevat kommentit on kerätty työpajan aikana ja ne edustavat eri osallistujien mielipiteitä:

1. Martinlaakson imago

Halutaanko imagoa muuttaa, parantaa vai pitää ennallaan?

Mitkä ovat Martinlaakson vahvuudet?

- Vihreys, ulkoilumahdollisuudet, keskuspuisto
- Lasten hyvät harrastusmahdollisuudet
- Löytyy erityyppisiä asuntoja
- Luonnonläheisyys tärkeintä
- Laajavuori, idyllinen
- Viheryhteydet
- Palvelut löytyy mm. palvelutalo
- Martsarin kaltsit, keltsut ja ostaritapaamiset
- Asunnonyhtiö järjestää: Martinmarkkinat
- Vanha ostari
- Vahva kotiseuturakkaus
- Hyvät liikenneyhteydet -> lentokenttä, poikittaisliikenne, suorat, sujuvaa arkea niin on lapsiperheen hyvä olla ja turvallisuus
- Martsarin henki -> hyvää kotiseutua
- Monimuotoisuus
- Urheilukenttä
- Uimahalli
- Vihreätä
- Isot pihat
- Palvelut ja neuvolat
- Mika Häkkisen aukio
- Martinlaaksossa asuu paljon julkkiksia, mm. muusikoita
- Kulttuuria: Martinus-Sali
- nuorisotila uusittu, uusi skeittipuisto
- inhimillinen mittakaava
- vaihtelevuus, väljyys

Martinlaakson heikkoudet?

- Martinlaakson asema ja sen lähiympäristö, turvaton paikka, asemarakennus haisee ja epäsiisti
- alikulut epäsiistejä
- Kivimäen koulu kamala -> jotain tehtävä
- Slummiutumisen vaara
- Julkiset palvelut huononevat
- Alikulku pelottava ja kauhea
- Asema huono, pilaa imagon
- alueella liian vähän työpaikkoja
- rapistuneet rakennukset
- Osa Martinlaaksolaisista ei arvosta omaa aluettaan tarpeeksi

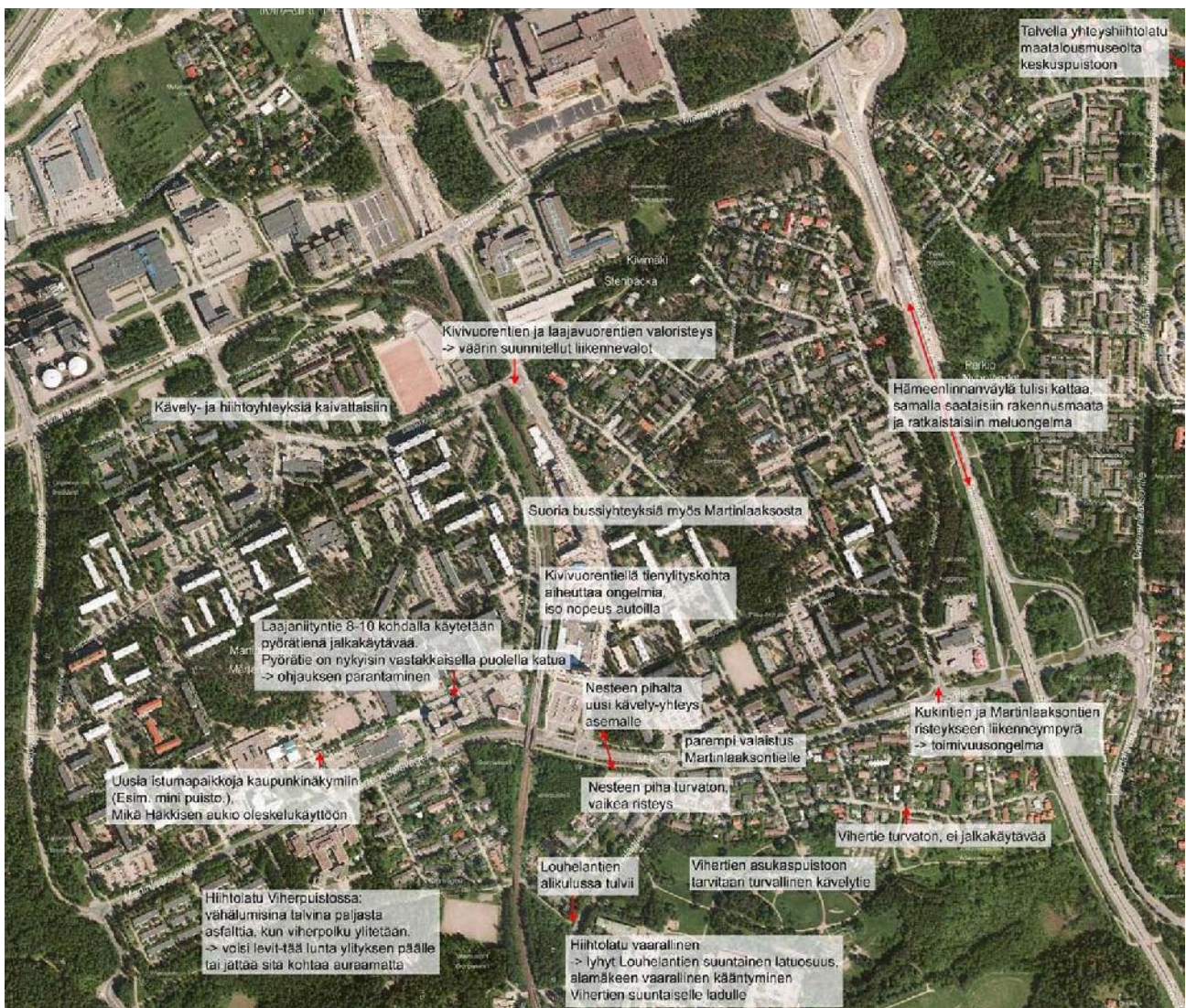
Iskulauseita:

- "Takaisin juurille", "Tavallisten ihmisten paikka", "Sujuva arki", "Martsarin henki", "Vaahteroiden kaupunki", "Pieni ja idyllinen", "Mika-Mika-Maa", "Mainio Martsari", "Juuret Martinlaaksossa"

2. Liikkuminen Martinlaaksossa

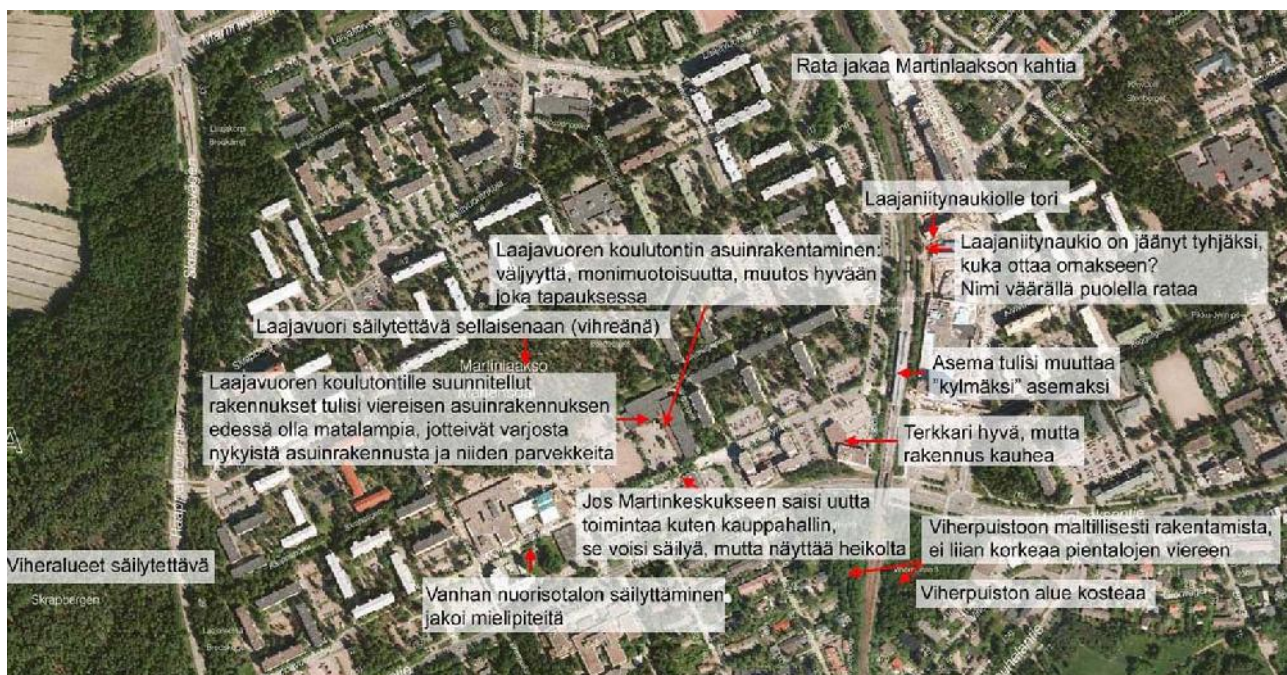
- Hiihtolatu Viherpuistossa: vähälumisina talvina paljasta asfalttia, kun viherpolku ylitetään. -> voisi levittää lunta ylityksen päälle tai jättää sitä kohtaa avaraamatta
- Laajaniityntie 8-10 kohdalla käytetään pyörätienä jalkakäytävää. Pyörätie on nykyisin vastakkaisella puolella katua -> ohjauksen parantaminen
- Martinlaakson aseman porrastilanne vajavainen, autojen paikoitus puutteellinen
- Kävely- ja hiihtoyhteyksiä kaivattaisiin
- Kivivuorentien ja laajavuorentien valoristeys -> väärin suunnitellut liikennevalot
- Yleisesti talvikunnossapito huonoa jalankulkuteillä ja isot lumikasat ovat näköesteinä teillä
- Talvikunnossapito parempi kuin edellisenä vuonna
- Yleisesti asfaltit huonossa kunnossa
- Hiihtolatu vaarallinen -> lyhyt Louhelantien suuntainen latuusuuus, alamäkeen vaarallinen kääntymisen Vihertien suuntaiselle ladulle
- Vihertien asukaspuistoon tarvitaan turvallinen kävelytie
- Nesteen piha turvaton, vaikea risteys
- Vihertie turvaton, ei jalkakäytävää
- Kukintien ja Martinlaakson tien risteykseen liikenneympyrä -> toimivuusongelma
- Uusia istumapaikkoja kaupunkinäkömiin (Esim. mini puisto.)
- Mikä Häkkisen aukio oleskelukäyttöön
- Talvella yhteyshiihtolatu maatalousmuseolta keskuspuistoon
- Suoria bussiyhteyksiä myös Martinlaaksosta
- Nesteeltä Kukinniityn kevyenliikenteen raitti vantaanlaakson puolelle huonokuntoinen ja alikulku pelettava
- Louhelantien alikulussa tulvii
- Kivivuorentiellä tienyhteyksikohta aiheuttaa ongelmia, iso nopeus autoilla

Kuva 64. Asukasillan palautetta liikenteestä

3. Martinlaakson rakentaminen

- Jos Martinkeskukseen saisi uutta toimintaa kuten kauppahallin, se voisi säilyä, mutta näyttää heikolta
- Laajavuoren koulutontille suunnitellut rakennukset tulisi viereisen asuinrakennuksen edessä olla matalampia, jotteivät varjosta nykyistä asuinrakennusta ja niiden parvekkeita
- Martinlaakso on parantunut, harmaus vähentynyt
- Laajaniitynaukiolle tori
- Rata jakaa Martinlaakson kahtia
- Marsalkan asuinrakennukset: hyvä kun rakennusmassojen väliin jätettiin matalampi osa
- Palvelut tulisi turvata kun rakentaminen lisääntyy
- Ruokakauppa tulisi Martinkeskuksen tontilla säilyttää, Martinkeskus monelle tärkeä paikka, mutta kunto huono, uuteen vaikea luoda samanlaista henkeä
- ei liian tiivistä rakentamista, väljyys säilytettävä
- Viherpuiston alue kosteaa
- Martinkeskuksen purkaminen ok, joitain muistumia voisi jättää
- Nykyisiä piha-alueita tulisi parantaa
- kaupallinen vetovoima rajallinen, lähellä Myyrmäki ja Jumbo
- Martinkeskuksen tontille ei kapakoita
- Viheralueet säilytettävä
- Laajavuori säilytettävä sellaisenaan (vihreänä)
- Vanhan nuorisotalon säilyttäminen jakoi mielipiteitä
- Tori Martinlaaksoon
- Laajavuoren koulutontin asuinrakentaminen: väljyyttä, monimuotoisuutta, muutos hyvään joka tapauksessa
- Viherpuistoon maltillisesti rakentamista, ei liian korkeaa pientalojen viereen
- Asema tulisi muuttaa "kylmäksi" asemaksi
- Terkkari hyvä, mutta rakennus kauhea
- Laajaniitynaukio on jäänyt tyhjäksi, kuka ottaa omakseen? Nimi väärällä puolella rataa
- Palvelut pitäisi pysyä ajantasaisina

Kuva 65. Asukasillan palautetta rakentamisesta

Työpajassa syntyneitä muita ideoita Martinlaakson kehittämisestä:

- Hämeenlinnanväylä tulisi kattaa, samalla saataisiin rakennusmaata ja ratkaistaisiin meluongelma
- Martinlaaksoon ilmoitustaulu
- Koululaisten maalausprojekteja
- Torielämää Martinlaaksoon
- Lisää työpaikkoja, toimistotilaa, varastotilaa
- Mika Häkkisen aukioista tehtävä näkyvämpi
- lisää erikoiskauppoja

Nettikysely

Martinlaakson kehittämisestä tehtiin nettikysely asukkaille touko- ja kesäkuun aikana. Pienimuotoisella kyselyllä kartoitettiin asukkaiden ja muiden asiasta kiinnostuneiden näkemyksiä Martinlaakson nykytilasta ja alueen kehittämisestä. Kyselyllä haettiin suuntaa antavia linjoja ja ideoita kaupunkisuunnitteluun ja tekeillä olevaan Martinlaakson kehityskuvaan. Aihealueita olivat mielikuvat, Martinlaakson imago ja tulevaisuus. Vastauksia saatiin yhteensä 289. Vastaaajista 54 % asuu Martinlaaksossa, 13 % vastaajista on töissä Martinlaaksossa. Muu osa on lähinnä opiskelijoita ja koululaisia, jotka eivät asu Martinlaaksossa.

Suurin osa vastaajista (72%) kaipasi Martinlaakson imagoon muutosta. Eniten imagon muutosta toivottiin rautatieaseman ja sen lähiympäristön suhteen. Alue koettiin yleisesti rauhattomaksi ja epäsiistiksi. Yleisilmeeltä osa vastaajista (erityisesti alueella vierailevat) koki Martinlaakson betoniseksi, harmaaksi ja tylsäksi. Haluttaisiin lisää väriä, virikkeellisyttä ja toimintaa. Martinlaaksossa asuvat sen sijaan kokivat alueensa värikkäänä ja viihtyisäksi. Vihreän luonnonläheisyyden toivottiin säilyvän.

Muutamia kommentteja ja ehdotuksia imagon parantamiseksi:

- Raikkautta, kansainvälisyyttä lisäämällä kahviloita, ravintoloita, liikkeitä ja palveluita.
- Martinlaaksolaisten itse tulisi kunnioittaa omaa asuinaluettaan, monet väheksyvät
- Tietynlaista pirteyttä, nykyinen julkisivu ja maine on väsynyt. Ei liikaa uutta ja modernia, vaan perinteikästä 'kylä-henkeä'. Lisää vihreyttä talojen keskelle.
- Alueelle pitäisi löytää joku "oma juttu", joka erottaa Martinlaakson muista pk-seudun alueista.
- Infoa Martsarista maailmalle, PRää, viherrakentamista ja kaupunkiviljeilyä, kulttuurien kohtaustapaikoja

Martinlaakso koettiin hyväksi paikasta asua erinomaisten liikenneyhteyksien sekä palvelujen ja luonnon läheisyyden takia. Sen sijaan aseman seudun turvattuus, osittainen rähjäisyys ja lähiömyisyys koettiin asumisviihtyvyyttä alentavina tekijöinä.

Kysyttiin, mitkä kolme kuvaa edustaa parhaiten vastaajan mielikuvaa Martinlaaksosta. Yli puolet vastaajista koki uuden ostarin (54% vastaajista) vastaavan mielikuvaa parhaiten. Myös Martinlaakson koulun julkisivu (31%), värikkäät perusparannetut talot (24%), Martinkeskuksen ostari (23%), uimahalli (21% vastaajista) ja Martinlaakson tien alikulku (18% vastaajista) edustivat vastaajien mielikuvia. Naisille viheralueiden merkitys oli hieman suurempi kuin miehille, joille sen sijaan Martinkeskus oli tärkeämpi kuin naisille. Alle 20-vuotiaista peräti 71 % koki uuden ostarin voimakkaimpana mielikuvana alueesta. Yli 65-vuotiaiden vastauksissa korostuivat kuvat asuinalueista, esimerkiksi värikkäät perusparannetut talot ja asuinalueen sisäiset kävelyreitit. Monet heistä ovat asuneet alueella vuosikymmeniä ja kokevat oman asuinkorttelinsa positiivisena mielikuvana alueesta. Yleisesti alueella asuvat valitsivat luonto- ja asuinalueaiheisia kuvia enemmän kuin ne, jotka eivät asu alueella. Heillä vastauksissa korostuivat enemmän alueen ohi kulkiessa vilahtavat maisemat kuten Martinlaakson tien varsi.

Kuvat 66-71. Kuvia kysymyksestä 'mitkä kolme kuvaa edustaa parhaiten vastaajan mielikuvaa Martinlaaksosta'

Kysymyksessä Martinlaaksoa edustavista materiaaleista ehdotettiin eniten seuraavia: maalattu pinta (48% vastaajista), betoni (41%), oranssinruskea tiili (30%), pesubetoni (27%) ja vaalea tiili (24%). Martinlaaksoa edustavissa väreissä nousi esille harmaan eri sävyjä, punaruskeat sävyt, pastellisävyt ja luonnon sävyt. Nuoret kokivat alueen värit hieman harmaampina kuin seniorit, joiden vastauksissa korostuivat erityisesti luonnonsävyt.

Kuva 72.

Martinlaaksoa kuvattiin eniten sanoilla *luonnonläheinen* (42%), *harmaa* (38%), *ihan kiva* (31%), *jalkankulkuystävällinen* (30%), *keskinkertainen* (26%), *viihtyisä* (26%), *monikulttuurinen* (23%) ja *sotakuinen* (18%). Nuorilla korostui sana '*harmaa*', senioreilla erityisesti '*luonnonläheinen*'.

Kyselyssä pyydettiin vastaajia merkitsemään eri asioita vahvuuksiksi, mahdollisuuksiksi, heikkouksiksi tai uhkiksi swot-analyysin tavoin. Muun muassa '*Täydennysrakentamisella lisää asukkaita*' koki vahvuutena tai mahdollisuutena 58% vastaajista, heikkoutena tai uhkana sen koki 32% (EOS 10%). Muita mahdollisuuksia/vahvuuksia olivat esimerkiksi aktiiviset asukkaat, tuleva kehärata, Myyrmäen läheisyys, viheralueet ja pyöräilijäystävällinen kaupunginosa. Heikkouksina nousi esiin keskeneräisyys sekä autopaikkojen ja yhteistilojen puute. Uhkiksi mainittiin muun muassa kasvava lentomelu, liian tiivis rakentaminen, nuorison virikkeiden vähäisyys ja palveluiden lakkautusuhat. Suuret parkkialueet, aluerakentamisen aikainen arkkitehtuuri ja Martinkeskuksen tontin kehittämisen jakoivat mielipiteet.

Suuri osa vastaajista toivoi uuden rakentamisen olevan arkkitehtuuriltaan Martinlaakson vanhaan rakennuskantaan sopivia, tähän päivään "päivitettyjä", maustettuna väriruiskein. Haluttiin ekologista, vaihtelevaa ja "vihreää" rakentamista.

Kuvat 73-76.

Martinlaaksonpolkua asemalta koululle on tarkoitus kehittää virikkeellisenä ja turvallisena kevyen liikenteen raittina. Kysyttiin mitä Martinlaaksonpolun katukuva kaipaisi. Eniten ehdotettiin seuraavia: penkkejä (49%), kiinteitä istutuksia (41%), katukahviloita (40%), puita (33%), torielämää (31%), lisää valaisimia (29%), vesielementti (25%).

Kommentteja Martinlaaksonpolun kehittämisestä:

- Mika Häkkisen aukiolle leikki-formula-auto lapsille. Pelkkä paalu on sääli.
- Säilytetään Martinlaaksonpolun vihreys, polku voisi olla jonkinlainen olohuone
- Kukkia, kenties vaihtuva taide-sermi tai vitriini! Paikallisten taidetta esiin ilostuttamaan! Koululaisetkin suoltavat taidetta jota olis kiva nähdä.
- kesätori olisi todella mukava.
- Voisi yrittää luoda omaa "pikkukaupunki" tyyliä.
- Nuorille ja teineille jotain tekemistä ettei niiden tarvitse siirtyä paikasta toiseen kun aina ajetaan pois.
- Taidetta, piirroksia, erilaisia viherkasveja ja joku osa polusta voisi olla "sisustettavissa" aina kuluvan vuoden ajan mukaan.
- Martinlaaksolaisuus. Ei sitä että kopioidaan muualta vaan tehdään omanlainen
- Ikäkausien ja kulttuurien kirjo.
- Siisteyttä ja julkisivujen parannusta
- Turvallinen liikkuminen myös ikäihmisille

Kuvat 77-81. Kuvia kysymyksestä 'Mitä Martinlaaksonpolun katukuva kaipaisi'

Martinlaakson kehittämistä esitettiin monia hyviä ideoita. Tässä muutamia:

- Martinlaaksoa pitäisi kehittää lähiöstä kaupungiksi.
- siistimpi aseman seutu, palveluiden parantaminen, viheralueiden säästäminen, ei liian tiivistä rankentamista. Väriä rakennuksien seiniin
- Aseman uudistus. Epämääräistä sakkia vetävät sisätilat ja pimeät alikulut tulisi uudistaa rohkeasti.
- Nuorille suunnattua toimintaa ja tiloja, tavoitteena heidän oman asuinalueensa arvostuksen nosto ja siitä vastuunkanto
- Martinlaakson ympäristö pitäisi kohentaa, virikkeellisyttä lisätä, puukotuksista ja ampumisesta aiheutunut ikävää kohua Martsarista, uusi Ostoskeskus hyvä alueelle kuten myös uudet talot. Läpikulupaikka liikaa, alueelle omaleimaisuutta lisää vrt. Kartanonkoski.
- Aluetta saneerattaessa vanhan säilyttäminen, mutta rakennuksien värikyyden lisääminen. Myös väljätkö asemakaava tulisi säilyttää Myrsmäen tapaan. Myrsmä on asukasystävällinen alue viheralueineen. Olemassaolevaa hyvää ei saa hukata aluetta uudistettaessa.
- Voisi mainostaa ympäristöystävälliseksi ja vaikka kohentaa ekologisuutta!
- Sotkuisten, vanhentuneiden rakennusten (Martinkeskus ja juna-asema) purkaminen tai kunnostaminen.
- yhteisiä tiloja, korttelitiloja, pieniä, kaikille avoimia :)

Vastaukset on esitetty tarkemmin liitteessä 2. Keväällä 2014 on tarkoitus tehdä toinen nettikysely, jossa asukkaat voivat karttapohjaisen kyselyn avulla kertoa tarkemmin mielipiteensä alueen kehittämisestä.

Yhteenveto osallisten näkemyksistä

Asukkaiden ja muiden osallisten tärkeimmät huomiot ja näkemykset tiivistyvät seuraavasti:

- Halutaan siistimpi ja turvallisempi aseman seutu.
- palveluiden parantaminen, lisää myös yhteisöllistä tilaa
- viheralueiden säästäminen, ei liian tiivistä rankentamista.
- Väriä rakennuksien seiniin
- Martinlaakso voisi profiloitua ekologisenä kaupunginosana

Paikan henki – Martinlaakson luonne

Nykytila-analyysien, haastatteluiden ja asukaskyselyiden perusteella Martinlaakson luonne tiivistyy seuraaviin kohtiin:

Vahva paikallinen yhteisöllisyys - martsarilaisuus:

- juuret aluerakentamisen alkua ajoilta, erityinen kotiseuturakkaus, "tavallisten ihmisten paikka"

Luonnonläheinen Martinlaakso:

- puistot, isot yhteispihat

Harrastusten ja vapaa-ajan Martinlaakso:

- Kulttuuritarjontaa arvostetaan: Martinus-sali, paikallisia teatteriryhmiä
- Formulot – Mika Häkkinen ja Mika Salo
- runsaasti harrastusmahdollisuuksi, mm. skeittipuisto, uimahalli, urheilukenttä

Kaupunkikuva muutakin kuin betonia!

- Runsaasti punatiilisiä rakennuksia, asuinkerrostaloissa pastellisävyjä, väljä rakenne
- Tutustumalla paikkaan lähemmin mielikuva Martinlaaksosta paranee

Paikallinen yrittäjyys

- pienliikkeet, Martinmarkkinat

2. Martinlaakson kehittämisen tavoitteet

2.1 Mitä on ekologinen kaupunki?

"Voisi mainostaa ympäristöystävälliseksi ja vaikka kohentaa ekologisuutta! "

"Lisää vihreyttä talojen keskelle"

"jäljellä olevat viheralueet tulee säilyttää"

Kestävä kehitys on ympäristöongelmien ratkaisuun kehitetty toimintamalli, jonka päämääränä on turvata tuleville sukupolville yhtä hyvät tai paremmat toimintamahdollisuudet kuin nykyisillä sukupolvilla on. Kestävään kehitykseen pyritään esimerkiksi valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla: *"Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Taajamia eheyttäessä parannetaan elinympäristön laatua."*

Yhdyskuntasuunnittelussa kestävän kehityksen tavoitteita on pyritty toteuttamaan erityisesti raide-liikenteeseen perustuvalla kaupunkirakenteella. Kaupunkirakennetta asemien lähellä tiivistetään, jotta mahdollisimman monilla ihmisillä olisi mahdollisuus liikkua julkisilla kulkuneuvoilla tai kävellen ja pyöräillen, ja siten vähentää moottoriajoneuvoliikenteestä aiheutuvia moninaisia ympäristöhaittoja.

Kestävän rakentaminen ja rakennusten käyttö on yksi merkittävä päämäärä kaupungin ilmastonmuutostyössä. Kaupunki edistää tätä tavoitetta ohjaamalla ja tukemalla energiatehokasta uudis- ja korjausrakentamista, parantamalla kaupungin omien rakennusten energiatehokkuutta ja selvittämällä uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia. Martinlaakson 60-70-luvun rakennuskannan osalta asiaa voidaan käsitellä tarvittaessa laajemmin erillisessä selvityksessä. Alueen tulevassa asemakaavoituksessa pyritään etsimään ja luomaan mahdollisuuksia aiempaa vähäpäästöisempään elämään ja rakennettuun ympäristöön. Alueen asemakaavoituksessa tullaan hyödyntämään kaavojen ilmastovaikutuksia ja ekotehokkuutta arvioivia työkaluja, ja alueen kehittämisessä matalahiilisemmäksi selvitetään muun muassa uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia, esimerkiksi aurinkosähkön- ja lämmön hyödyntämisen osalta.

Samalla, kun ennen väljiä alueita rakennetaan tiiviimmiksi, menetetään kuitenkin joitain arvoja. Tiiviissä kaupunkirakenteessa on vähemmän tilaa veden luonnolliselle kierrolle, eri lajien elinympäristöille, ihmisten ulko-oleskelulle ja pientalojen pihoilta.

Viime aikoina keskusteluun on nostettu ekosysteemipalvelujen käsite. Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan luonnon hyötyjä ihmisille. Ne voidaan jakaa tuotanto-, ylläpito-, sääntely- ja kulttuuripalveluihin. Ekosysteemipalvelujen näkökulma voi uudella tapaa nostaa esille kaupungin ei-rakennettujen alueiden välttämättömyyden. Kaupunkien viheralueiden ekosysteemipalveluita ovat esimerkiksi ilman puhdistaminen, pienilmaston sääntely, melun torjunta, hulevesien johtaminen, kuivatus ja puhdistus sekä virkistäytyminen ja maisemasta nauttiminen.

Erilaiset kestävästä kehityksestä tai ekologisuudesta johdetut tavoitteet ovat siis ristiriidassa keskenään. Kaupunkia rakennettaessa näitä tavoitteita on kuitenkin sovittava sellaiseksi kokonaisuudeksi, joka on riittävän hyvää kaikista eri näkökulmista.

Sateet tulevat ilmastonmuutoksen myötä lisääntymään. Kaupungissa on siis varattava tilaa, jossa vesi voi viipyä, haihtua ja puhdistua ennen kuin se virtaa vesistöihin. Veden näkyminen maisemassa täyttää samalla myös esteettisiä tavoitteita.

Viherkerroin on menetelmä, jota on hyödynnetty ulkomailta ja myös Suomessa kaupunkiympäristön ekologisuuden arviointiin. Esimerkiksi Helsingille kehitetty viherkerroin on laskentatyökalu, jonka avulla voidaan arvioida viherpintojen ja -elementtien hyötyjä hulevesien sääntelyn ja muiden

ekosysteempipalvelujen kannalta (Viherkerroinmenetelmän kehittäminen Helsingin kaupungille. Loppuraportti 29.11.2013).

Tiiviissä kaupungissa luonnon monimuotoisuudelle ja virkistytymiselle on luotava edellytyksiä myös katoille, kansille ja seinille. Viherkatoista voidaan luoda monimuotoisia biotooppeja, joilla on elintilaa esimerkiksi niittyjen lajistolle, joka maatalouden muutosten myötä on käynyt maatalousympäristöissä harvinaiseksi.

Martinlaaksossa:

- Tiivistetään kaupunkirakennetta kävelyetäisyydellä asemasta.
- Rakennetaan nykyisille pysäköintikentille tai rakennetaan enemmän ja monipuolisemmin purettujen rakennusten tilalle, ja vain vähän viheralueille.
- Säilytetään viheralueiden verkosto, jossa ekologiset yhteydet ja yhtenäiset ulkoilureitit ovat mahdollisia.
- Säilytetään rakentamattomia metsäisiä alueita ja maaperää sekä piholla että viheralueilla.
- Luodaan viihtyisää kävely-ympäristöä ja sujuvia pyöräilyreittejä.
- Kehitetään kestävä hulevesien hallintaa.
- Kannustetaan viljelemään piholla tai katoilla.
- Kannustetaan rakentamaan viherkattoja.

Kuvat 82-83. Kallioselänteiden kerrostalojen isoja, luonnonläheisiä pihvoja.

2.2 Vihreä Martinlaakso – ulkotilojen kehityskuva

Ekologisen kaupungin tavoitteet (luvussa 2.1.) koskevat kaupungin kokonaisuutta, myös ulkotiloja, mutta lisäksi on ajateltava myös ulkotilojen toiminnallisuutta ja viihtyisyyttä. Ihmiset tarvitsevat käytettäviä puistoja, katuja, aukioita, pihvoja, nurmikoita, pelipaikkoja, leikkipaikkoja, oleskelupaikkoja, terasseja ja urheilu- ja kuntoilupaikkoja. Erilaisista hyvän ympäristön tavoitteista johtuu tässäkin riskitiriitoja: esimerkiksi hulevesien hallinnan kannalta hyvä piha, joka on täynnä isoja puita, voi olla liian varjoisa ollakseen viihtyisä.

Pientaloalueilla on perinteisesti viihdytty omilla pihkoilla. Pientaloalueiden tiivistyessä saattaa kuitenkin käydä niin, että taloilla ei enää olekaan pihvoja, joilla mahtuisi leikkimään tai viljelemään. Tiiviiden pientaloalueiden yhteydessä on oltava kulutusta kestäviä julkisia leikki- ja oleskelupaikkoja viljelymahdollisuuksia unohtamatta. Martinlaaksossa on hyvä puistoleikkipaikkojen ja puistokenttien verkosto ja lisäksi kaksi uutta toimintapuistoa. Jokiuomanpuistossa on viljelypalstoja.

Viheralueiden palveluverkkosuunnitelma on esitetty Vantaan viheralueohjelmassa 2011-2020.

Martinlaaksossa:

- Parannetaan viheralueiden käytettävyyttä.
- Rakennetaan kaupunkimaista ulkotilaa – luodaan sosiaalista tilaa.

Täydennysrakentamisten yhteydessä myös viherympäristöä kehitetään.

Ulkotilojen kehityskuva, kartta 1:
Alueiden luonne ja kehittämistavoitteet

Kallioselänteiden kerrostaloalueet

Näillä alueilla on säilynyt kallioselänteiden alkuperäistä maastoa ja kasvillisuutta. Kalliopaljastumat, joita on varsinkin radan länsipuolisessa osassa Martinlaaksoa, ovat hienoja elementtejä pihoiden.

Kerrostalokortteleiden suuret pihat täyttävät monia tavoitteita: niillä on tilaa monipuoliselle kasvi- ja eläinlajistolle, tilaa ihmisten leikkiin ja oleskeluun ja tilaa veden kierrolle.

Näillä alueilla suuret pihat säilytetään. Alueita voidaan täydennysrakentaa, mutta ei pihoiden vaan pysäköintialueille tai liikennealueille.

Pihoiden hoidossa ja kehittämisessä kannattaa hyödyntää alkuperäisen luonnon elementtejä ja säilyttää kaikki kalliopaljastumat. Kasvillisuutta voisi rikastaa nykyistä enemmänkin ja istuttaa kunkin paikan olosuhteissa viihtyvää monipuolista kasvillisuutta. Puista kannattaa säilyttää esimerkiksi kaunismuotoisia mäntyjä. Varjostavia puita voidaan tapauskohtaisesti harkiten poistaa.

Tasankojen ja laaksojen kerrostaloalueet

Radan itäpuolella oleva tasangolle ja soistuneelle metsämaalle rakennettu osuus Martinlaaksosta kestää muutoksia. Jopa täydennysrakentamista pihoiden voisi täällä tutkia.

Radan länsipuolinen alue on rakennettu laakson pohjalle. Alue on täyttömaalla, joten pihoiden ei ole alkuperäisiä luonnonelementtejä.

84. Pieniä viljelypalstoja kerrostalopihalla Hammarby Sjöstadissa toukokuussa 2013.

Viljely kerrostalopihoiden

Kerrostalopihoiden voisi olla asukkaiden pieniä viljelypalstoja. Palstoille järjestetään aurinkoinen ja suojainen paikka ja riittävästi kasvualustaa. Kasteluun kerätään kattovesiä. Esimerkiksi yrttien viljely onnistuu vallan mainiosti kallioisillakin pihoiden.

Yhtenäiset rivitaloalueet

Nämä rivitaloalueet ovat eheitä kokonaisuuksia.

Pientaloalueet

Martinlaakson pientaloalueet ovat aikojen saatossa tiiviiksi rakennettuja monikerroksisia, mutta paikoin myös epäyhtenäisiä alueita. Pientaloalueiden tiivistyessä edelleen on kiinnitettävä nykyistä suurempaa huomiota uusiin rakennusten sijoitteluun. Rakennukset pitäisi sijoittaa siten, että jokaiseen taloon tai asuntoon kuuluu myös pihalla. Pihoiden pitäisi rajata siten, että syntyy yksityisiä oleskelupaikkoja. Pientalot pitäisi myös rakentaa useampaan kuin yhteen kerrokseen, jotta pihatilaa säästyisi.

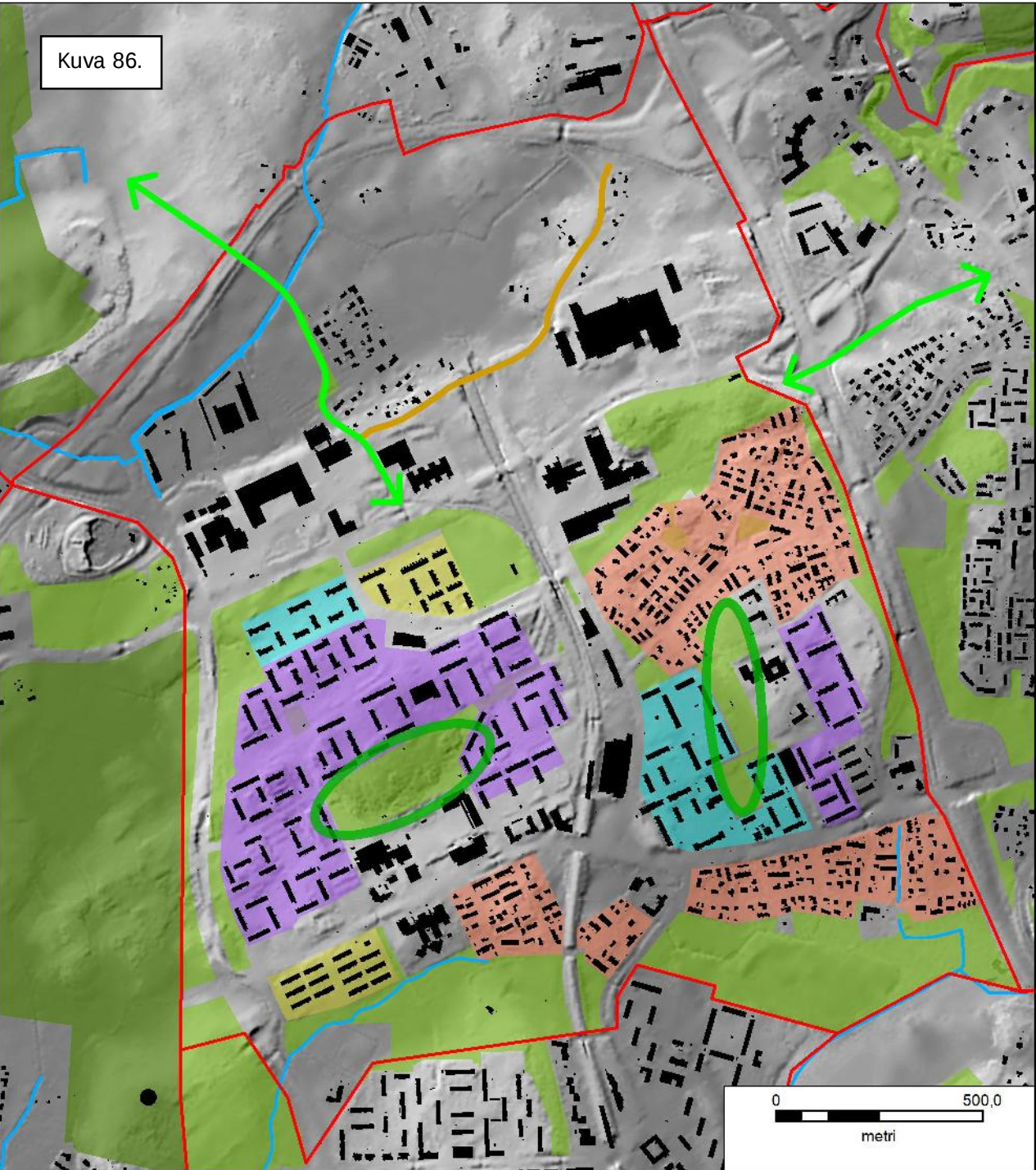
Maaston muodot, avokalliot ja puusto on otettava huomioon rakennusten sijoittelussa. Selänteelle rakennetulla pientaloalueella on kaunista vanhaa puustoa, erityisesti mäntyjä, joita tulisi säästää.

Pientaloalueet ovat suosittuja kävelyalueita. Pihoiden istutukset luovat viihtyisyyttä kävely-ympäristöön.

Helpointa ja luontevinta pienimuotoinen viljely on omalla pihalla asunnon vieressä, kun kasvien hoito ja käyttö on lähellä. Viljelyyn tarvitaan aurinkoa, joten rakennukset tai puut eivät saisi liiaksi varjostaa oman pihan viljelypalstaa.

85. Maaston muotoihin kauniisti sovitettu pientaloalue näkyy ulkoilureitiltä Viherpuistosta.

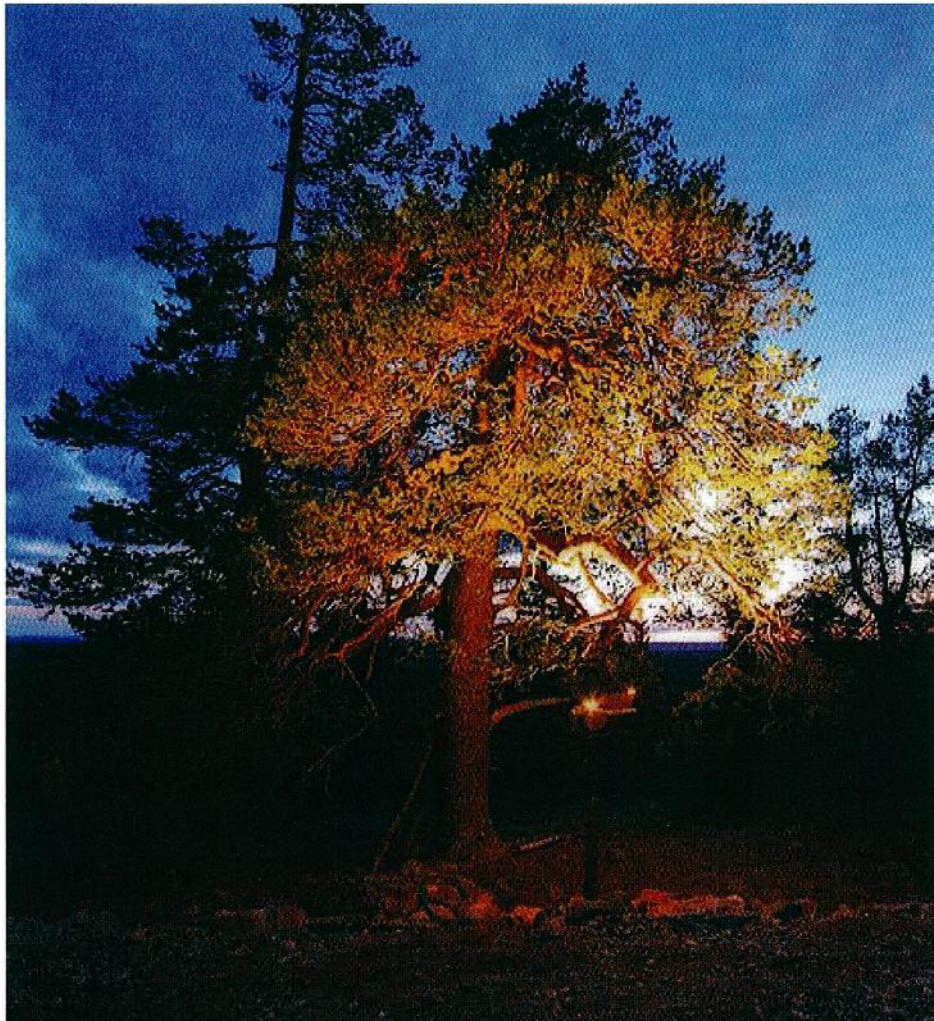
Merkinnät

- Kallioselänteiden kerrostaloalueet
- Laaksojen kerrostaloalueet
- Yhtenäinen rivitaloalue
- Pientaloalue
- Kaupunginosan sisäinen iso viheralue
- Kehitettävä ulkoilureitti- tai viheralueyhteys
- Suuri rantatie
- Asemakaavoitetut viheralueet
- Yleiskaavan viheralue asemakaavan ulkopuolella

Kaupunginosan sisäiset isot viheralueet

87. Laajavuoren kalliometsää.

88. Erikoisvalaistu puu Ylläksen maisematiellä (Kuva:Ramboll)

Laajavuoren ja Kivivuoren kokonaisuudet säilytetään ja niitä kehitetään. Lähtökohtana on alkuperäinen kallioselänne ja sen kasvillisuus. Kulkua ohjataan perustamalla uusia ulkoilupolkuja. Paikoin maisemaa voidaan avartaa puustoa karsimalla. Puistoihin suunnitellaan erikoisvalaistus. Esimerkiksi kaunismuotoisia vanhoja mäntyjä ja kalliopintoja voidaan valaista. Lisää istuskelupaikkoja tehdään polkujen varsille.

Laajempiin yhteyksiin liittyvät viheralueet

Raappavuoret - Laajakorpi – Kivimäenpuisto – Vantaanlaakso

Viheryhteyttä vahvistetaan toiminnallisesti ja ekologisena yhteytenä. Yleiskaavan osoittaman viheryhteyden kohdalle on myös asemakaavoitettava viheralueita Vantaanlaakson kaupunginosassa. Yleiskaavan mukainen ulkoilureittiyhteys pitäisi toteuttaa.

Jokuomanpuisto 1 – Viherpuisto 1-2

Vakiintuneet viheralueet säilytetään ja niitä kehitetään edelleen. Jokuomanpuistoa on kehitetty viime vuosina. Sinne on perustettu kosteikkoja ja tehty istutuksia.

Täydennysrakennettavat viheralueet

Viherpuisto 3:a rakennettaessa otetaan huomioon alueen luontoarvot. Kasvulista maata pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon. Maaperän kasvukykyä hyödynnetään pihan istutuksissa. Hulevedet käsitellään alueella ja niitä ohjataan oleviin kosteisiin painanteisiin.

Martinlaakson pohjoisosa

Myllymäenojan uoma, joka sijaitsee alueella, tulee säilyttää avoimena, ja sille pitää varata riittävästi tilaa. Alueelle pitää asemakaavoittaa riittävästi alueen sisäisiä viheralueita.

Työpaikkarakentamisen pihilla tulee olemaan suuri merkitys ekosysteemipalvelujen tarjoajina. Pihilla pitää olla läpäisevää pintaa ja monimuotoista kasvillisuutta.

89. Lapsi leikki hulevesikosteikossa Freiburgissa.

90. Vehreät reitit: Syysväriä Kukinpolun varrella.

91-92. Vehreät reitit: ulkoilureitti Laajametsän viheralueella ja Kukinpolku.

Ulkotilojen kehityskuva, kartta 2: Reitit, hulevedet ja ympäristön kehittämisajatukset

Urbaani syke - Ulkotila yhdistyy rakennusten alimpien kerrosten liiketiloihin, työtiloihin ja etupihoihin ja levenee välillä aukioksi. Ulkotila rakennetaan laadukkaaksi ja viihtyisäksi käyttäen erilaisia pintamateriaaleja, kasvillisuutta, kalusteita ja valaistusta.

Vehreät reitit - Kevyen liikenteen turvallinen ja viihtyisä verkosto säilytetään ja sitä kohennetaan. Raittien valaistus ja pinnoitteet ovat paikoin kunnostuksen tarpeessa. Mahdollisuuksien mukaan rakennetaan pyöräilylle erilliset kaistat. Usein tonteilla oleva kasvillisuus tekee kävelyreitistä miellyttävän. Mahdollisen täydennysrakentamisen yhteydessä säilytetään tonttien kasvillisuutta kävelyreittien varrella.

Uusi vihreä reitti

Uusia ulkoilupolkuja – linjausta tarkennetaan jatkossa

Maiseman kauniita kohtia muualla kuin asemakaavoitetulla viheralueella. Mahdollisen täydennysrakentamisen yhteydessä tutkitaan tarkemmin säilytettävä maasto ja kasvillisuus sekä rakentamisen liittymisen maisemaan.

Hulevedet:

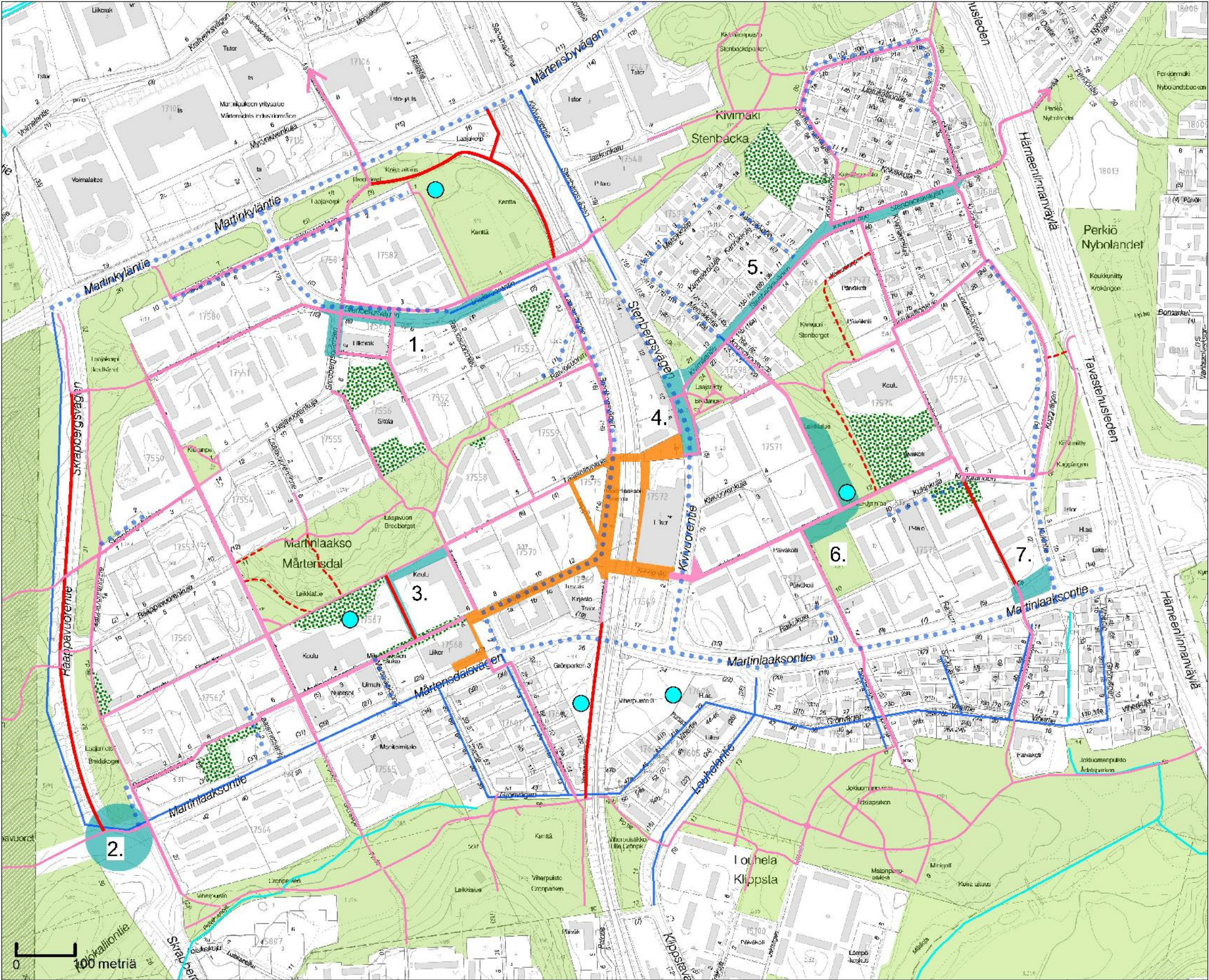
- Nykyiset avo-ojat
- Kadut, joille on mahdollista rakentaa hulevesipainanteita tai hulevesien biosuodatusta
- Uusi hulevesiaihe tontilla tai puistossa. Tässä on esitetty joitain, muuallekin voidaan tehdä.

Ympäristöä kehitetään:

- Laajavuorentien pohjoisreunalla tonttien monipuolinen kasvillisuus muodostaa kauniin reunan katutilalle. Katupuina on vaahte- roita. Eteläpuolella maiseman muodostavat osin epämääräisesti rajautuvat pysäköintialueet, kioskit ja kulunut maasto. Aluetta pitäisi kehittää kokonaisuutena ja samalla luoda viihtyisä kävely- ympäristö.
- Kiertoliittymä suunnitellaan osaksi kaupunkikuvallista kokonai- suutta. Punaisella merkitty uusi vihreä reitti on tässä pyörätie, jonka tarkempi linjaus suunnitellaan Raappavuorentien mahdolli- sen saneerauksen yhteydessä.
- Alueen täydennysrakentamisen yhteydessä suunnitellaan uusi reitti yhteys Martilaaksonpolulta Laajavuorelle. Tontin ulkotilat lii- tetään luontevasti Laajavuoreen ja raitteihin.
- Kävely-yhteys Laajaniitynaukiolta Laajaniitylle ja Kivimäentielle pitäisi tehdä nykyistä sujuvammaksi. Jos Kivivuorentielle jossain vaiheessa tehdään avoin hulevesijärjestelmä, voidaan samalla myös kulkureittejä tutkia.
- Kivimäentielle pyöräilylle ja jalankululle omat reitit ja istutuksia.
- Kentän ympäristö on kunnostuksen tarpeessa. Pikku-Jyrin puis- toa kentän ja Kukinpulun välissä kehitetään puistomaiseksi: va- loisammaksi ja paremmin kulutusta kestäväksi. Hulevesien vii- vyttäminen Kivivuoren lounaisosassa olisi mahdollista.
- Kukintien ja Martilaakson tien kulmasta rakennetaan kaupunkiku- vallisesti korkeatasoinen.

Taustalla:

- Asemakaavoitetut viheralueet
- Yleiskaavan viheralueet ilman asemakaavoitettuja alueita
- Puro

Kuva 93.